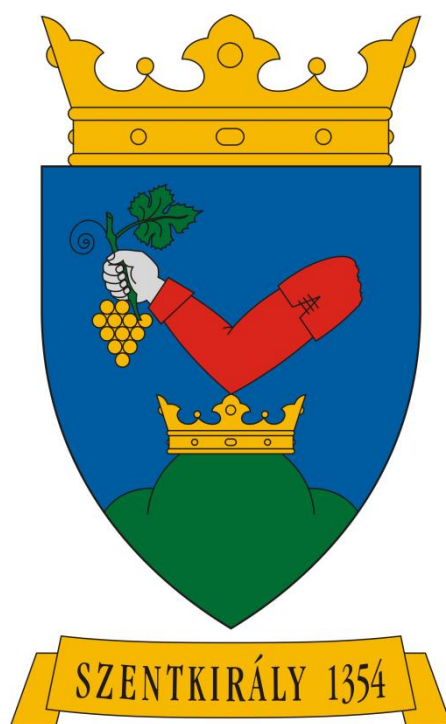

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Szentkirály
Község Önkormányzata

HEP 2023-2028

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Helyi Esélyegyenlőségi Program céljai.....	8
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	10
1. Jogszabályi háttér bemutatása	10
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	10
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	18
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	33
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	47
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	53
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	59
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	63
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	65
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	66
10. A HEP IT részletei	69
1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	66
2. Jövőképünk.....	67
3. Megvalósítás.....	72
4. Elfogadás módja és dátuma.....	76

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel, (Ebkty.) és a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelettel, valamint a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 40. § (1) bekezdés 28. pontja alapján kibocsátott 2021. július 1-től hatályos a Belügyminisztérium által elkészített „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” című dokumentummal, Szentkirály Község Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjában (HEP) rögzíti az esélyegyenlőség megvalósítása érdekében szükséges feladatait. Az önkormányzat az Ebkty. 31. § (2). bekezdése alapján e programmal összehangolja az esélyegyenlőséget érintő más dokumentumait,¹ és a HEP elkészítésébe bevonja partnereit, különösen a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóit.²

A település bemutatása

Szentkirály a Duna-Tisza közén, Kecskeméttől 20 km-re, keletre található. A falu több ezer éves gyökerekkel rendelkezik: régészeti leletek maradtak ránk a rézkortól, írásos emlékek 1354-től, s az Árpád-kori templom romjai még a XIX. században is álltak.

A török időkben már jelentős településnek számított, erről tanúskodnak a szultáni khász birtok összeíró levelei. A későbbi felszabadító hadjáratok során azonban teljesen feldúlták és elnéptelenedett. Ez idő tájt, a XVIII. században vált Kecskemét város pusztájává, melyet az később bérlők, a városi polgárság tulajdonába adott ki. Így alakult ki Szentkirályon a nagy kiterjedésű tanyahálózat, mely még ma is jelentős a település életében.

A kecskeméti bérlők közül egyre többen települtek ki a pusztára, ahol kis és középbirtokosként főként állattenyésztéssel és szőlőtermesztéssel foglalkoztak. A lakosság növekedése megkövetelte a helyben oktatást, mely az 1850-es években indult meg. A település fejlődését jól mutatja, hogy 1901-ben a katolikus, majd 1902-ben a református hívek is templomot építettek. Ebben az időben a puszta lakossága mintegy kétszerese volt a mainak.

Szentkirály-pusztá 1952. január 1-én vált közigazgatásilag is önállóvá Lászlófalva néven. A község eredeti, ősi nevét 1987. augusztus 20-án tudta visszaszerezni a helyi vezetés és a lakosság kezdeményezésére.

Népesség

A település lakosságszáma a szocialista tsz-esítés tanyarombolásának következtében az 1950-es évektől jelentősen csökkent, mely folyamat egészen az ezredfordulóig tartott. Azóta a

¹ Különösen ide tartozik a Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció.

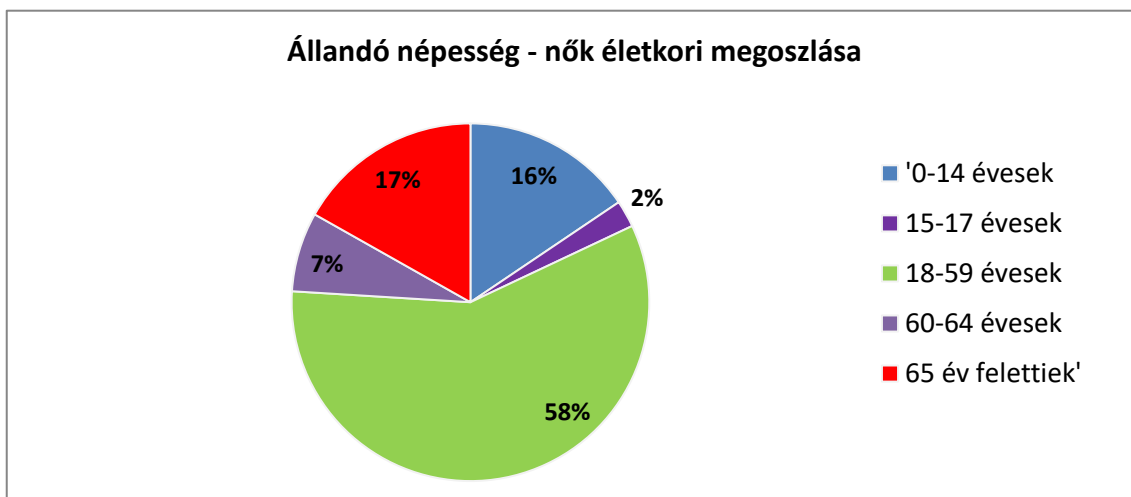
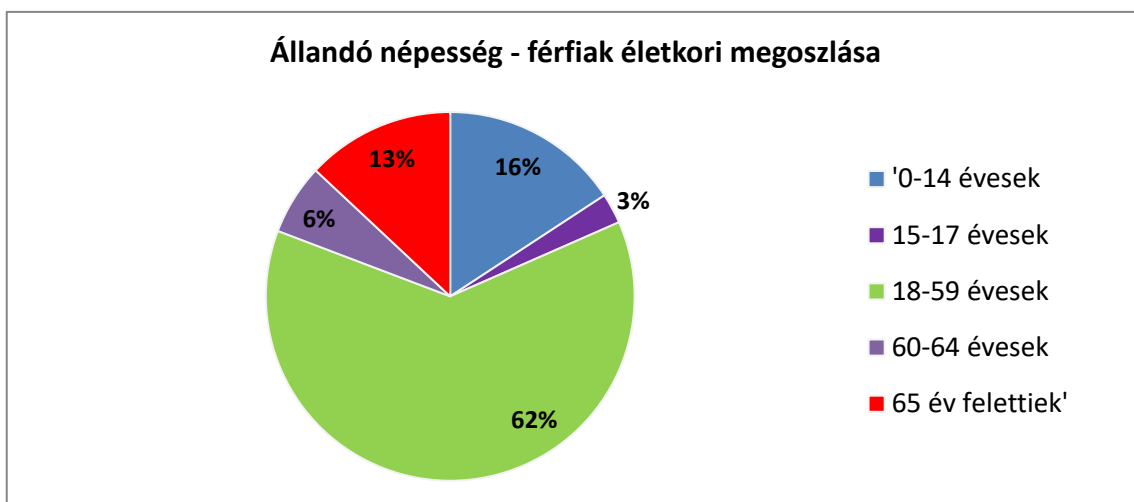
² Bővebben lásd : MAKKOS Nándor : Önkormányzatok gyermekek esélyteremtésével kapcsolatos felelősségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383) : XXIV. évfolyam 5. pp 36-40 (2022).

népességszám, ha kis mértéken is, de tovább csökkent. Ez a folyamat látszik megfordulni az elmúlt két évben, mikor már csekély mértékű növekedés tapasztalható.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2017	1 857	bázis év
2018	1 857	100,00%
2019	1 844	99,30%
2020	1 833	99,40%
2021	1 794	97,87%
2022	1 854	103,34%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

1-2. számú diagram: Állandó népesség - nők – férfiak

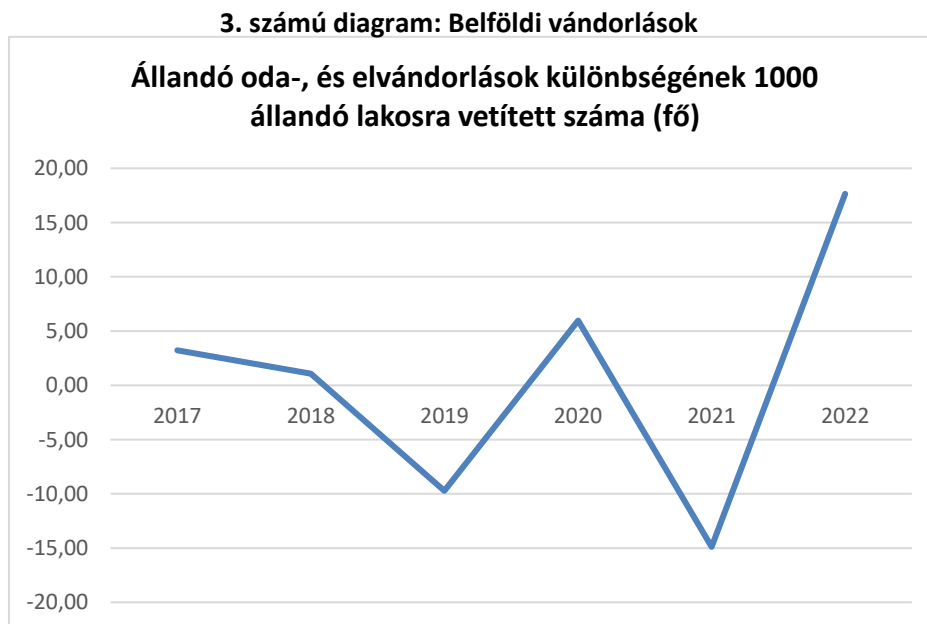
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Szentkirályon is megfigyelhető a népesség elöregedésének folyamata, azonban ez még mindig kedvezőbb a térségi kistéleplések átlagánál.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	286	284	100,70%
2018	282	287	98,26%
2019	282	288	97,92%
2020	287	302	95,03%
2021	290	315	92,06%
2022	298	329	90,58%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A népesség változásában jelentősebb szerepet a vándorlás jelent, mely a legutóbbi évekig inkább negatív előjelű, akárcsak a természetes szaporodás. Összességében azonban napjainkra már mindkét mutató pozitív tendenciát mutat.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4. számú diagram: Természetes szaporodás

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Gazdasági jellemzők

Szentkirály gazdasági szférája a település méretéhez képest fejlett, gazdasági jelentősége az átlagosnál nagyobb. Ez egyértelműen köszönhető a megyei-régiós szintű gazdasági folyamatoknak is. Bács-Kiskun megye északkeleti része, Kecskemét központtal és az M5-ös autópálya tengelye mentén a 2010-es években Magyarország leggyorsabban felzárkózó/fejlődő térségévé vált. A növekedés alapja közismert módon a Kecskemét határában megvalósult autóiipari nagyberuházás és az e köré kiépült járműipari ökoszisztéma, amelynek kisugárzó hatásai is igen jelentősek. Kecskemét körül jól kirajzolódik egy magas értékekkel jellemezhető zóna, amelynek a község is része. A járason belül pedig egy főre jutó árbevétel tekintetében Tiszakécske után a második.

A társas vállalkozások (helyben) foglalkoztatott létszáma a vizsgált időszakban 150 és 200 fő között ingadozott, ez a munkavállalói réteg jelenti a legstabilabb bázist a település gazdaságában. A vállalkozásokról általánosságban elmondható, hogy elsősorban a belső piacokon aktívak. Export-értékesítésük az összes árbevétel 1-2 %-a mindössze.

A községben összesen 612 regisztrált vállalkozás folytat valamilyen tevékenységet, és ebből több mint 500 legalább egy főt alkalmaz is. Ugyanakkor az ennél nagyobb, de még mindig a kisvállalkozás kategóriájába eső szervezetek rétege igencsak vékony, mindössze öt olyan gazdasági szervezet működik, amely legalább 10 főt foglalkoztat, és csak egyetlen egy, amely az 50 fős határt is átlépi.

A vállalkozások tevékenységi köre kapcsán jól kirajzolódik a település domináns agrárjellege. A vállalkozások több mint 70%-ának főtevékenysége mező- vagy erdőgazdasághoz kapcsolódik. A mezőgazdasági aktivitás kapcsán ki kell emelni még a 305 fő regisztrált őstermelőt is.

A többi ágazat közül kiemelkedik az építőipar, 46 bejegyzett vállalkozással. A feldolgozóipart 12 vállalkozás képviseli. A 32 kereskedelmi vállalkozás nevezhető még meghatározónak, az összes többi ágazat elaprózott struktúrát mutat. A vállalkozások egy része kereset kiegészítésként űzi tevékenységét, a mellékfoglalkozású egyéni és önálló vállalkozók száma 247, de a nyugdíj mellett vállalkozók száma is meghaladja a százat.

A mezőgazdaság jelentőségét a település gazdaságában a természeti adottságok határozzák meg. Szentkirály kiterjedt határral rendelkezik, amelynek legnagyobb része természetesen az alföldi viszonyoknak megfelelően szántóterület.

Az állattenyésztés szintén nem elhanyagolható tényező a település gazdaságában. A községben 353 állattartó gazdaság működött, összesen több mint 400 szarvasmarhát, 1400 sertést és 1800 juhot tartva. A teljes szárnyas állomány megközelítette a 20 ezer darabot. Ezen állatállomány döntő többsége ma is kisüzemi jellegű keretek között működik, sokszor a tanyavilághoz kapcsolódóan. Összességében azonban elmondható, hogy az egykori virágzó kisüzemi állattenyésztés a végnapjait éli és a mai közepes gazdaságoknál is visszaszorulóban van.

A településen az ipart elsősorban az élelmiszeripar képviseli, annak is egy speciális ága az „üdítőital, ásványvíz gyártása” szerepel a dokumentumokban, ami a gyakorlatban a Szentkirályi Magyarország Kft-t jelenti. Az építőiparnak több szereplője van, de ezek mérete is inkább csak átlagos, mint kiemelkedő.

A tercier szektor üzleti ágát elsősorban több kis- és néhány nagykereskedelemmel foglalkozó vállalkozás képviseli. A település kiskereskedelmi egységekkel a méretéhez képest alapvetően jól ellátott, több kisebb élelmiszer-jellegű üzlet, néhány szakosodott üzlet (pl. virágbolt), üzemanyag-kiskereskedelmi egység, gyógyszer-tár elérhető a településen, hangsúlyozottan a helyi lakosság kiszolgálására. A szolgáltató szektornak működik még néhány vállalkozása (pl. fuvarozás tekintetében), de összességében az ágazat nem tekinthető erősségnek.

Sajnos, Szentkirály híján van a valódi idegenforgalmi vonzerőknek. Ezért nem meglepő, hogy a területi statisztikák nem tudnak a településen keletkező szállásdíj-bevételtől, bár az internet szálláskeresői oldalainak tanúsága szerint egy-két háztartás foglalkozik szálláskiadással.

Közzszolgáltatások

A hivatali ügyintézés a településen helyben megoldott. Szentkirály Tiszaug településsel közösen működtet közös önkormányzati hivatalt.

Az önkormányzat szintén helyben biztosítja a bölcsődei (28 férőhely) és az óvodai nevelés (63 férőhely) igénybevételeinek intézményes feltételeit, illetve a 8 osztályos általános iskolát, mely azonban 2013-tól már az állam a fenntartója, majd 2017-től a működtetést is átvette.

A háziorvosi, gyermekorvosi, valamint fogorvosi ellátás ma vállalkozói szerződés szerint, helyben történik. Az ügyeleti ellátás tiszakécskei központtal megoldott. 2023. közepéig az önkormányzat tartotta fenn a védőnői szolgálatot, de ez változatlan feltételekkel átkerült a vármegyei kórházhoz. Ezen kívül fizioterápiás és svédmasszázs ellátás is igénybe vehető. Működik a településen gyermekjóléti szolgálat, valamint két tanyagondnoki szolgálat. Az idősek otthoni ellátását négy házi segítségnyújtó támogatja.

A település művelődési háza és könyvtára sokrétű feladatot lát el. Igyekszik biztosítani a művelődés és a szórakozás, a hagyományápolás lehetőségét minden korosztálynak. A lakosság tájékoztatásának bevett eszköze községünkben a havonta megjelenő Szentkirályi Hírmondó.

Szentkirályon országos főút nem halad át, a legfontosabb közlekedési út a 4622. és a 4623. számú Kecskeméti Lakitelekkel, illetve Tisza-kécskével összekötő út. Ezen kívül egy gyengébb minőségű burkolt úton Kocsér is elérhető. Rövidesen átadásra kerül azonban az M44-es autótű Lakitelek-Szentkirály szakasza és belátható időn belül ennek folytatásaként az M5-ös autópálya is közvetlenül elérhető lesz.

Vasút-hálózat a települést elkerüli.

A belterületi utak 90 %-a pormentesített. A településen néhány kivételtől eltekintve minden lakott ingatlan elektromos árammal ellátott, vezetékes ivóvíz, földgáz-hálózat részben külterületen is, szennyvízcsatorna hálózat a belterület 95 %-án elérhető.

Szentkirály értékei, küldetése

Szentkirály Község Önkormányzata a továbbiakban is biztosítani kívánja minden lakosa számára, tekintet nélkül nemzetiségre, vallásra, nemre vagy életkorra, az egyenlő bánásmódhoz és az esélyegyenlőséghez való jogot. Tiszteletben tartja az emberi értékeket, a méltóságot, az egyediséget. A szolidaritás, az igazságos esélyteremtés olyan értékek, amelyek garantálása minden szentkirályi lakos számára az önkormányzat alapvető célkitűzése.

Az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a mélyszegénységben élők, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők helyzetére, igényeire, fontos küldetéseként fogalmazva meg az említett célcsoportok életkörülményeinek javítását és esélyegyenlőségének biztosítását.

Az önkormányzat az alkalmazásában állók tekintetében törekszik az egyenlő bánásmód alkalmazására, a munkatársak közötti közvetlen és közvetett megkülönböztetés, zaklatás, jogellenes elkülönítés, megtorlás megelőzésére és megszüntetésére, az esélyegyenlőség előmozdítására.

Helyi Esélyegyenlőségi Program céljai

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja:

Szentkirály Község Önkormányzata a HEP elfogadásával érvényesíteni kívánja különösen a HEP részét alkotó helyzetelemzés (HEP HE) és az intézkedési terv (HEP IT)³ által:

- a diszkriminációmentességet,⁴
- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,⁵
- a közösségi közlekedéshez, és közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,⁶
- a szegregációmentességet, különösen a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.⁷

A Helyi Esélyegyenlőségi Programok, HEP-ek célja különösen az önkormányzási képesség terén a helyi jogalkotási folyamat eredményesebbé tétele, s ehhez kapcsolódóan a partnerség erősítése, továbbá az önkormányzat által ellátott igazgatási szolgáltatások megszervezésének finomhangolása, a társadalmi kohézió erősítése, a fejlesztési forrásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása, valamint a tervezési eszköztár bővítése. A kialakult gyakorlattal ellentétben – mely gyakran öt célcsoportot említ – a cél különösen hat célcsoport, a mélyszegénységben élők, romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők esélyeinek javítását célozza minden településen. Valójában számolni kell a tanyán élő, és több hátránnyal egyidejűleg érintett célcsoport tagjaival is. Összességében elmondható, hogy a védelemnek és az esélyek biztosításának a kevesebb lehetőséggel rendelkező személyek helyzetének javítását nagyobb intenzitással kell szolgálnia, mint

³ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (1) bek.

⁴ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. ab) pont.

⁵ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 5 § (1) bek. e) pont.

⁶ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. bb) pont.

⁷ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. b), ba), ca) pont.

másokét. A HEP-ek létrehoznak egy egységes, a minisztérium számára hasznosítható értékelési rendszert is az egyes HEP-ek összehasonlíthatósága által, különösen akkor, ha az önkormányzatok a HEP-ek tartalmi kereteit nem változtatják meg. „Annak érdekében, hogy az érintett célcsoportok (tartósan rászoruló - romák, gyerekek, idősek, nők, fogyatékossgal élők) helyzetének változása és problémáik kezelése érdekében tett intézkedések országos szinten is nyomon követhetőek legyenek, a programokat a települési önkormányzatok egységes elvek mentén kell, hogy elkészítsék.”⁸

A HEP-ek alkalmat és lehetőséget teremtenek helyi együttműködések generálására, és elősegíthetik az önkormányzatok közötti megállapodások megkötését is. A HEP-ek kimondott célja az MNTFS és más felzárkóztató programok érvényre juttatása statisztikai adatok és a mentorok személyes támogatása által is.⁹

A HEP helyzetelemző részének céljai:

Elsődleges cél figyelembe venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.¹⁰ E mellett fontos a célcsoportokba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférés alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További cél meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak.

A HEP IT céljai:

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza. Cél a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.¹¹ További cél meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén célként határozható meg annak az együttműködési rendszernek a felállítása, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége:

A HEP-ek nem csupán a nemzeti felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmazására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.¹²

A felzárkózási politika helyi szintű lábaként 2013-tól kialakult a HEP-ek elkészítésének új rendszere. Célja, hogy a településeken élő, esélyteremtés szempontjából támogatásra szoruló társadalmi csoportok – különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, fogyatékkal élő személyek, nők és az idősek – helyzete és életminősége javuljon.¹³

⁸ MAGYAR NEMZETI TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁSI STRATÉGIA (MNTFS) II. TARTÓSAN RÁSZORULÓK – SZEGÉNY CSALÁDBAN ÉLŐ GYERMEKEK –ROMÁK (2011–2020) Frissített változat. p. 119.

⁹ MAKKOS Nándor: Nők esélyegyenlőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 6. pp 36-40 (2022).

¹⁰ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (4) bek.

¹¹ Alaptörvény XV. cikk. (4) bek., 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (3-4) bek.

¹² Alaptörvény XXV. cikk.

¹³ MNTFS 2030. p. 166.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Magyarország nemzetközi és szupranacionális jogból származó kötelezettségeire, és a nemzeti hagyományaira való tekintettel, az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód előmozdítása nemzeti feladat. Az Alaptörvény II. cikkére, és a XV. cikk (4) pontjára tekintettel megállapítható, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.” A HEP elkészítésének kötelezettségét az Ebktv. 31. § (1) bekezdése tartalmazza. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendelete,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete tartalmazza.¹⁴ A HEP alkalmazása során figyelemmel kell lenni más, az esélyegyenlőséget érintő jogszabályra is, különösen:
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (Njt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény (továbbiakban: Alapellátási tv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gytv.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira, a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.

2. Stratégiai környezet bemutatása

Az esélyteremtés terén a nemzetközi, a szupranacionális, és a nemzeti célkitűzések egybeeshetnek. Nemzetközi¹⁵ célkitűzések:

- 1. Nincs szegénység**
- 2. Nincs éhség**
- 3. Jó egészség és jó közérzet**
- 4. Minőségi oktatás**
- 5. Nemek közötti egyenlőség**
- 6. Tiszta víz és higiénia**

¹⁴ Vö. Jat.24. § (1) bek.

¹⁵ Forrás: Az Egyesült Nemzetek Szervezetének (2017) határozata, amelyet a Közgyűlés 2017 július 6-án fogadott el, a Statisztikai Bizottságnak a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrenddel kapcsolatos munkája (A/RES/71/313).

7. Megfizethető és tiszta energia
- 8. Tisztességes munka és gazdasági növekedés**
9. Ipar, innováció és infrastruktúra
- 10. Csökkentett egyenlőtlenség**
11. Fenntartható városok és közösségek
12. Felelősségteljes fogyasztás és termelés
13. Klíma akció
14. Élet a víz alatt
15. Élet a szárazföldön
- 16. Béke, igazságosság és erős intézmények**
- 17. Partnerség a célokért**

Szupranacionális¹⁶ célkitűzések:

A Területi Agenda figyelembe veszi a közelmúltbeli szakpolitikai kereteket és menetrendeket.¹⁷ Európa egységességének megőrzéséhez elengedhetetlen, hogy **hidat képezzünk** az eltérő jövedelmű, oktatási háttérű, kultúrájú, vallású, valamint különböző hagyományokkal rendelkező emberek között. Elő kell segítenünk a civil társadalom tagjai közötti együttműködést, és fokoznunk kell a szolidaritásukat a **szegregáció csökkentése**, valamint a **társadalmi befogadás** előmozdítása érdekében, a **sokszínűséget** pedig az **általános jóllét** szolgálatába kell állítanunk.¹⁸

Nemzeti célkitűzések:

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát (1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.), majd 2014-ben a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t (1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.). 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), illetve a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 végrehajtásának a 2021–2024. évekre szóló kormányzati intézkedési terve (Kormány 1619/2021. (IX. 3.) Korm. határozata), amely a következő évekre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait:

- I. Születés és gyermekkor
- II. Köznevelési, szakképzési, felsőoktatási rendszer – óvodától egyetemig
- III. Ifjúsági ügyek, gyermekvállalás, családalapítás, életmód
- IV. Foglalkoztatás, munkavállalás, felnőttképzés, szociális gazdaság
- V. Területi egyenlőtlenségek, településfejlesztés – lakhatási és energiaszegénység – környezettudatosság, környezetvédelem
- VI. Testi-lelki egészség, egészségügyi ellátás
- VII. Roma identitás, közösségépítés, szemléletformálás, jogérvényesítés
- VIII. A Stratégia megvalósításának intézményrendszere, hazai és Kárpát-medencei partnerség
- IX. A stratégia nyomon követése, monitoring

¹⁶ Forrás : Területi Agenda 2030.

¹⁷ Forrás : Területi Agenda 2030 : Idetartozik többek között az Egyesült Nemzetek Szervezetének a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendje és a fenntartható fejlődési célok (2015), a Párizsi Megállapodás (2015), az Egyesült Nemzetek Szervezetének Új városfejlesztési menetrendje (2016), az Európai Bizottság „Fenntartható Európa 2030-ra” című vitaanyaga (2019), a 2021–2027- es időszakra szóló, jövőbeli uniós kohéziós politikára irányuló javaslat (2018), az Európai Unió városfejlesztési agendája (2016), az Új Lipcsei Charta (2020), a Jobb életminőség a vidéki területeken című Cork 2.0 nyilatkozat (2016), az OECD város- és vidékpolitikára vonatkozó elvei (2019), az európai zöld megállapodás és az ahhoz kapcsolódó Fenntartható Európa beruházási terv és méltányos átállási mechanizmus (2020), az uniós helyreállítási program (2020), valamint az Európai Unió Tanácsa releváns következtetései.

¹⁸ Bővebben lásd:MAKKOS Nándor: A szegregátumok megszüntetésének lehetőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXV. évfolyam 3.szám pp 40-44 (2023)

Társadalmi felzárkóztatást az MNTFS-en kívül, különösen az alábbi nemzeti stratégiák, programok tartalmazzák:

1. „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
2. Digitális Gyermekvédelmi Stratégia (2016-)
3. Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája (2016-)
4. Nemzeti Tehetség Program (2008-2028)
5. Nemzeti Környezetvédelmi Program (2022-2026)
6. Új Roma Stratégia (2019-2030)
7. „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)¹⁹
8. Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024)
9. Országos Foglalkoztatási Program (2015-2025)

1. „Legyen jobb a Gyerekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

A Legyen Jobb a Gyerekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

2. Az Országgyűlés 88/2009. (X. 29.) OGY határozata a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról (2009-2024)

A magyar Ifjúságpolitikai Stratégia két elsődleges dokumentumból áll: A Nemzeti Ifjúságvédelmi Stratégiából és a Kormány 1494/2011. (XII. 27.) Korm. határozata az Új Nemzedék Jövőjéért Program, a Kormány ifjúságpolitikai keretprogramjának elfogadásáról. A Nemzeti Ifjúsági Stratégia (NIS) Magyarország nemzeti ifjúsági stratégiája, amelyet a magyar Országgyűlés 2009-ben fogadott el, és 2024-ig érvényes. A NIS felvázolja a magyarországi fiatalok fejlődésének optimális irányait. A stratégia célja, hogy a fiatalokat folyamatos, innovatív és modern erőforrásnak tekintse, amely képes hozzájárulni a társadalomhoz. A NIS három fő fókuszterülettel rendelkezik: a részvétel, a kapcsolat és a felhatalmazás. A magyar kormány akciótervet is kidolgozott a NIS megvalósítására, amelyet 2010-ben hagytak jóvá.

3. Magyarország Digitális Gyermekvédelmi Stratégiája (2016-)

A Kormány az 1488/2016. (IX.2.) Korm. határozattal elfogadott Magyarország Digitális Gyermekvédelmi Stratégiáját az InternetKon eredményei alapján készítette el a magyar társadalom és a magyar nemzetgazdaság digitális fejlesztését célzó Digitális Jólét Programot. A program részeként elkészült Magyarország Digitális Gyermekvédelmi Stratégiáját a fentiekén túl az a felismerés hívta életre, hogy a digitális kultúra egyre növekvő mértékben, meghatározó módon befolyásolja mindennapi életünket, társadalmunkat és gazdaságunkat. A tudatos internethasználat, mint a digitális kultúrához való hozzáférés csatornája az egyik legfontosabb, rendkívül összetett képesség. Amennyiben a megfelelő képességekkel rendelkező fiatalok biztonságos környezetben

¹⁹ Forrás: „Az 1685/2020. (X. 22.) Korm. határozat rendelkezik az Európai Unió számára készített, „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) akcióterv elfogadásáról.

tudják használni a digitális világ nyújtotta lehetőségeket, úgy nemcsak a saját egyéni versenyképességük javul, hanem közösségüké, így összességében az országé is.

4. Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája (2016-)

A Kormány által 1858/2016. (XII. 27.) Korm. határozattal elfogadott Magyarország Digitális Startup Stratégiáját az a felismerés hívta életre, hogy a digitális átalakulás nem választás kérdése: olyan elkerülhetetlen jelenség, amelyre mindenkinek fel kell készülnie, hiszen 20. századi tudással senki nem lehet versenyképes a 21. században. A digitális eszközöket és szemléletmódot be kell vinni a tantermekbe, mivel napról napra mélyebben integrálódnak a hétköznapi életünkbe is. A felnövekvő generáció versenyképessége, munkaerő-piaci esélyei szempontjából is elkerülhetetlen az oktatási rendszer azonnali és radikális digitalizálása: most dől el, hogy a magyar fiatalok milyen szerepet töltenek majd be az európai munkaerőpiacon, ahogy az is, hogy a magyar nemzetgazdaság milyen szerepet kaphat a nemzetközi versenyben. A felkészülés legjobb eszköze természetesen az oktatásban való tudatos részvétel, az egész életen át tartó tanulás. Ennek megfelelően a DJP kiemelt területei közé tartozik Magyarország Digitális Oktatási Stratégiájának elkészítése, hiszen a 21. században nem lehet múlt-századi módszerekkel tanítani és tanulni.

5. Nemzeti Tehetség Program (2008-2028)

126/2008. (XII. 4.) OGY határozat a Nemzeti Tehetség Program elfogadásáról, a Nemzeti Tehetség Program finanszírozásának elveiről, valamint a Nemzeti Tehetségügyi Koordinációs Fórum létrehozásának és működésének elveiről:

Magyarország gazdasági kibontakozása a tudás- és képességigényes ágazatok fejlesztésével valósulhat meg. Ezen ágazatok fejlődése szempontjából kulcsfontosságú, hogy az adott tudás- és képességtartalomban kiemelkedő teljesítményre képes fiatalok, a tehetségek felszínre kerülnek-e, tehetségük kibontakozhat-e, hasznosulhat-e, a tehetségek pályájukon kellő és folyamatos segítséget kapnak-e és - mindezek következtében - képes lesz-e az ország megtartani a legkiválóbb tehetségeit. A tehetségek megtalálása és folyamatos fejlesztése a tehetséges fiatal számára mással nem pótolható kitörési, érvényesülési esélyt jelent. A tehetségek ma már egy adott ország versenyképességét meghatározó kulcsfontosságú tényezővé léptek elő. Ebből is következően a tehetségek megtalálása nem csak a tehetségek és családjuk magánügye, hanem nemzeti ügy, hiszen a tehetség hasznosulása a közvetlen haszon mellett a legversenyképesebb termelés kifejlesztésével és idevonzásával is a teljes nemzetnek többletlehetőségeket teremt. Így a tehetségek segítésének nemzeti programja gazdasági, esélyjavító és társadalomépítési program is.

A tehetségsegítés komplex formái szervesen illeszkednek a köz- és felsőoktatás megújítását célzó törekvésekhez, a kompetencia alapú, az egyének tanulási sajátosságait is figyelembe vevő oktatás elterjesztéséhez. A tehetségek segítése és fejlesztése az életpálya helyes irányba terelését, az életpálya sikerességének segítését, az innováció és kreativitás ösztönzését és elterjedését, a gazdasági növekedést, a magasabb versenyképességet, az esélyegyenlőtlenségek csökkentését, a magasabb társadalmi mobilitást, a hátrányos helyzet leküzdését és a kistérségek, valamint az egész társadalom kohézióját egyaránt szolgálják. A Nemzeti Tehetség Programnak a foglalkoztatási stratégiában példa- és értékteremtő szerepe van, a magyar gazdaság fejlődésében pedig kitörési pont lehet.

A tehetségek segítése nem áll meg a határoknál. A határon túli magyarság tehetségsegítő hagyományainak megismerése, hasznosítása, a határon túli kezdeményezésekkel való folyamatos együttműködés a tehetségsegítést ilyen értelemben nemzeti üggyé is teszi.

A tehetségek segítésében eddig elért, és a Nemzeti Tehetség Program megvalósítása során várható további eredmények nemcsak Magyarország, hanem az Európai Unió egésze számára is kiemelkedően értékes, más országokban is adaptálható tapasztalatot jelenthetnek, amelynek terjesztése hozzájárul az ország nemzetközi elismertségének növekedéséhez.

6. Nemzeti Környezetvédelmi Program (2022-2026)

Az Országgyűlés 62/2022. (XII. 9.) OGY határozata tartalmazza a 2026-ig szóló 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programot. A program stratégiai és horizontális céljai: 1. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése. 2. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata. 3. Az erőforrás-takarékosság és hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése. 4. A környezetbiztonság javítása. 5. A társadalom környezettudatosságának növelése. 6. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képesség erősítése.

Környezeti nevelés és oktatás keretében szükséges különböző környezeti nevelési és oktatási programok megerősítése. Köznevelési intézményekben a környezeti nevelés, és a fenntartható életmódra nevelés részét képezi a nevelési-oktatási feladatoknak. Kereteit elsősorban az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és a Nemzeti Alaptanterv jelentik, valamint az erre épülő kerettantervek ajánlásai. A környezeti nevelés egészintézményes kiválósági hálózata a Magyarországi Zöld Óvodák Hálózata, valamint a Magyarországi Ökoiskola Hálózat. Jelenleg hazánkban minden negyedik gyermek Zöld Óvodába és minden harmadik tanuló ökoiskolába járhat. A felsőoktatásban tovább gyarapodtak a környezet- és természetvédelmi tárgyú graduális, posztgraduális és PhD programok. A környezeti nevelés és oktatás a személyes példaadással párosuló ismeretátadáson keresztül, a képzés pedig a fenntarthatóságra neveléssel, az ehhez szükséges tudás átadásával ösztönzi a környezettudatos szemlélet alakulását annak érdekében, hogy az egyén képes legyen döntéseiben és életvitelében is alkalmazni, viselkedése szerves részévé tenni az elsajátított ismeretanyagot.

7. Új Roma Stratégia (2019–2030) (A stratégia csak a határozatban megjelölt településeket érinti)

A Kormány 1426/2019. (VII. 26.) Korm. határozata az Új Roma Stratégiával (2019–2030) összefüggő feladatok meghatározásáról című dokumentumban a) megállapítja, hogy az általa megtárgyalt Új Roma Stratégia (2019–2030) című dokumentum (a továbbiakban: Stratégia) intézkedési tervek és intézkedések kidolgozásának alapjául szolgálhat; b) felhívja a miniszterelnöki biztos kinevezéséről szóló 3/2019. (IV. 18.) ME utasítással kinevezett miniszterelnöki biztost (a továbbiakban: miniszterelnöki biztos) és a belügyminisztert, hogy a Stratégia tervezetét egészítsék ki a 2021–2027-es európai uniós tervezési ciklus forrásfelhasználásának feltételeiről szóló elemekkel. Felelős: miniszterelnöki biztos, belügyminiszter Határidő: a feltételek ismertté válását követő 90. nap 2. A Kormány a) egyetért azzal, hogy a Magyar Máltai Szeretetszolgálat a „Felzárkózó települések” programjában kijelölt 30 település mellett Csörög, Monor és Nagybárcány településeken fejlesztési programot indítson, valamint felhívja a belügyminisztert, hogy a miniszterelnöki biztos együttműködésével és az érintett miniszterek bevonásával gondoskodjon e három településnek a „Felzárkózó települések” programjába történő bevonásáról a következő fejlesztési feladatok megvalósításával: aa) Csörög településen közösségi tér kialakítása, komplex szociális szolgáltatások nyújtása, a kora gyermekkori szolgáltatások kiszélesítése, valamint a gyermekjóléti alapellátások fejlesztése, ab) Monor Tabán városrészében felújítás alá eső házak, illetve a közfürdő állapotának felmérése, az ingatlanok tulajdonjogi helyzetének rendezése, lakások vásárlása, a településrész képének, lakhatási viszonyainak javítására infrastrukturális beruházások kivitelezése, ac) Nagybárcány településen komplex szociális szolgáltatások nyújtása, a kora gyermekkori szolgáltatások fejlesztése, a közösségfejlesztést célzó infrastrukturális fejlesztés és programok indítása; Felelős: belügyminiszter, miniszterelnöki biztos érintett miniszterek Határidő: azonnal b) felhívja a belügyminisztert, hogy tegyen javaslatot a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának megalapozásáról szóló 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozat 1. pontjában meghatározott települési körből a bevonásra javasolt következő 30 településre.

8. „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)²⁰

²⁰ Forrás: „Az 1685/2020. (X. 22.) Korm. határozat rendelkezik az Európai Unió számára készített, „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) akcióterv elfogadásáról.

1. Az Akcióterv a családi élet és munkavállalás összehangolásának további támogatását tűzi ki célul, amelyet a következő konkrét intézkedésekkel javasolt elérni:

- a) A női-férfi munkamegosztás elősegítése
- b) A nők „láthatatlan”, „fizetetlen” munkájának fokozott elismerése
- c) A munka és családi élet összehangolása a nők és férfiak között a gyermekgondozási szabadság tekintetében
- d) A gondozási feladatokban való állami és munkaadói segítségnyújtás munkahelyi, vállalati bölcsődék és óvodák számának növelésével, figyelembe véve a meglévő óvodák kapacitását;
- e) Szemléletmód formálás az oktatásban
- f) Szemléletmód formálás a vállalati magatartásban az 1201/2015. (IV. 9.) Korm. határozatban foglalt a vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó Cselekvési Terv aktualizálása a vállalatok felelős magatartásának erősítése érdekében;
- g) Család-és gyermekbarát környezet kialakítása

2. A nők részvételének segítése azokon a területeken, ahol az jelenleg alacsony.

3. A nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági, egészségi és szociális védelmének megteremtése.

9. Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023–2034)

A 81/2009. (X. 2.) OGY határozat az Idősügyi Nemzeti Stratégiáról című dokumentum az aktuális gazdasági-társadalmi környezethez viszonyulva határozza meg az idősügyi stratégia célkitűzéseire szükséges kormányzati beavatkozási feladatokat. Az életkor meghosszabbodásával a népesség egyre nagyobb arányát alkotó idős generáció mind erőteljesebb társadalmi hasznosságának előmozdítása fontos feladat, megkerülhetetlenül fontos cél. Az idősekről való gondolkodás felöleli a jogbiztonság, kommunikáció, nyilvánosság, képzés, élethosszig tartó tanulás, egészségügy, rehabilitáció, mentális egészség, szociális ellátások, nyugdíjügy, foglalkoztatás, kultúra-közművelődés, sport-rekreáció, strukturált szabadidő-eltöltés, esélyegyenlőség, társadalmi kirekesztődés megelőzése, életútmodell, önkéntesség, generációk közötti együttműködés területeit és kapcsolódási pontjait. A stratégia prioritásai:

1. Esélyegyenlőség, pozitív reakciók az idősödés és a hosszabbélettűség Társadalompolitikai kihívásaira, fellépés az ageizmus ellen

A Stratégiában megfogalmazottak rámutatnak arra, hogy fokozni kell az érintettek bevonását és az e céllal történő együttműködések fejlesztését a különböző szektorok (kormányzati, nonprofit, for-profit, informális közösségek), a különböző szakpolitikák és különböző szolgáltató partnerek között. A társadalmi szemlélet változtatása azért is szükséges, hogy csökkenjen az idősekkel szembeni negatív sztereotípiák térnyerése.

2. Társadalmi részvétel és bevonódás, közösségi megbecsültség

A Stratégia lényege egy társadalmi szemléletváltás elfogadtatása és érvényre juttatása, mely szerint az idősödésről való gondolkodásban lényeges a meglévő képességek megőrzése, szunnyadó készségek előhívása.

3. Élethosszig tartó fejlődés, törekvés az életöröm, az autonómia megőrzésére és az önmegvalósításra

Az idősek számára képzésekkel is biztosítani kell az önellátás és az életminőségük megőrzésével kapcsolatos ismereteket. Meg kell teremteni a feltételeit az élethosszig tartó tanulásnak, az önségítés lehetőségeinek és az önkéntesség szélesebb körű kiépítésének, a generációk közötti együttműködés lehetőségeinek bővítését is.

4. Biztonság és megfelelő életminőség, a betegségek kockázatának alacsonyan tartása, az emberi méltóság megőrzése és a funkcionális önállóság elősegítése

Az idős emberről a maga emberi teljességében kell gondolkodni. A figyelmet az emberi élet kiteljesedésére kell fordítani és nem szabad kizárólag a szociális és egészségügyi vonatkozásokra leszűkíteni. A Stratégia alapvető irányelve és az időspolitikai fejlesztés egyik célja, hogy az időszerűak jól-léte szempontjából a személyre szabott szolgáltatások széles köre álljon rendelkezésre, figyelembe véve azt, hogy az időszerű személyeknek egyénenként eltérő társadalmi és kulturális szükségleteik vannak. Az időszerűeknek úgy kell hozzáférniük a különféle szolgáltatásokhoz, hogy azok leginkább igazodjanak a saját szükségleteikhez (a „se többet, se kevesebbet, mint amire éppen szükség van” elv érvényesítése). Az időszerűek számára minőségi szempontok alapján is ismereteket kell nyújtani a szolgáltatások biztonságáról, megbízhatóságáról, hozzáférhetőségéről és felhasználóbarát voltukról.

5. Aktivitását és függetlenségét, társadalmi presztízsét megőrző idősödő és idős ember

Az Időügyi Nemzeti Stratégiában megfogalmazott időspolitikai jövőkép, a célok elérését szolgáló fejlesztendő területek számbavétele mind megelőző (pro-aktív), mind a jelenlegi helyzetre választ adó (reaktív) megközelítéseket tartalmaznak. A Stratégiában foglaltak megvalósítása a társadalom valamennyi csoportját érinti – a fiataloktól a nagyon idősökig. A Stratégiában megfogalmazott időspolitika megvalósítása lehetővé teszi az időszerűek önbecsülésének növelését, méltóságának megőrzését, valamint a társadalom többi korcsoportja részéről az időszerűekkel szembeni tisztelet növelését.

10. Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)

Az Országgyűlés 15/2015. (IV.7.) sz. határozatával fogadta el az Országos Fogytékosságügyi Programról szóló határozatát, melyben felkéri a Kormányt, hogy jogalkotó és végrehajtó tevékenységében érvényesítse a Programban elfogadott elveket, feladatokat és célkitűzéseket, dolgozzon ki Intézkedési Tervet, számoljon be a célkitűzések megvalósulásáról az Országgyűlésnek.

Az Országgyűlés felkéri a kormányzati és civil szervezeteket, hogy tegyenek meg mindent a Programban megfogalmazott célok megvalósításáért, a tömegtájékoztató szervek vezetőit és munkatársait, hogy vállaljanak részt a Program megismertetésében, a fogytékos személyeket arra, hogy közösségi, helyi, kistérségi, megyei, regionális és országos szinten vállaljanak aktív és kezdeményező szerepet saját jogaik biztosításában, vegyenek részt a sorsukat érintő kérdésekben. Felkéri továbbá a felelős minisztert, hogy a programot tegye közzé az általa vezetett minisztérium honlapján felolvasó szoftverekkel használható elektronikus formában, magyar jelnyelven és könnyen érthető formátumban, továbbá a látássérültek érdekképviselőjét ellátó országos szervezeten keresztül Braille-formátumban.

2.1 Kapcsolódás stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az esélyegyenlőség, a szolidaritás, az igazságos esélyteremtés olyan egyetemes értékek, amelyek megjelenésére Szentkirály Község Önkormányzata azokban a stratégiai dokumentumaiban, koncepcióiban, és programjaiban is törekszik, amelyek vagy az önkormányzat átfogó, vagy egy-egy szektorra vonatkozó konkrét jövőbeli terveit, célkitűzéseit határozzák meg. Az esélyegyenlőség ily módon horizontális értéként és követelményként jelenik meg az önkormányzat stratégiai dokumentumaiban, ami biztosítja azt, hogy a község közép- és hosszú távú fejlődését meghatározó elképzelésekben hangsúlyos elemként jelenjen meg ez a szemléletmód.

Szentkirály Község Önkormányzatának Képviselő-testülete az 1/2023. (I. 27.) önkormányzati rendeletben határozta meg a 2023. évi költségvetését :

- bevételi főösszeg : 774.324 ezer Ft
- kiadási főösszeg : 774.324 ezer Ft
- tervezett működési hitel összege : 0 Ft

Az Önkormányzat gazdálkodása stabil, nincs sem hosszú, sem rövid lejáratú hitelállománya.

Szentkirály Község Önkormányzatának 2019 – 2024. évekre szóló Gazdasági Programja lefekteti az 5 éves ciklus fejlesztési elképzeléseit, jövőképét:

„Szentkirály a helyi gazdasági potenciál fejlesztése, a közösségi szolgáltatások és a lakhatási lehetőségek bővítése révén gyarapodó népességgel rendelkezik, mert megőrizte, sőt megújította a helyi társadalom összetartó erejét, a faluközösség immár tudatosan alakítja távlatos jövőképét.”

Szentkirály hatályos településrendezési terve és helyi építési szabályzata módosításokkal és egységes szerkezetben 2023. március 31-én lépett hatályba, mely tartalmazza a 8/2023. (II.28.) ökt. határozattal jóváhagyott Településfejlesztési Tervet, valamint a 2/2023. (III.1.) ökt. rendelet szerinti Helyi Építési Szabályzatot.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Szentkirály Község Önkormányzata tagja volt a 2012. december 31-i hatállyal megszűnt Kecskemét és Térsége Többcélú társulásnak, mely szerteágazó feladatellátási tevékenységeket végzett (pl. alapfokú oktatás-nevelés, orvosi ügyelet, könyvtári szolgáltatás, stb.). Ennek megszűntével a feladatok részben visszakerültek önkormányzati szintre, részben az állam felelősségi körébe kerültek. Egyes településfejlesztési feladatokban koordinátorként részt vesz az Aranyhomok Kistérségfejlesztési Egyesület, melyben valamennyi kistérségi település tagként képviselteti magát.

A közigazgatás tekintetében közös hivatalt tartunk fenn Tiszaug településsel és a Tiszakécskén működő járási hivatal ellátási körzete a szomszédos településekre is kiterjed.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok,²¹ kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adattípusokat a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 1. számú melléklete tartalmazza.

A HEP elkészítése során az alábbi adatbázisokat, forrásokat használtuk:

- TEIR adatbázis
- önkormányzati belső adatbázisok: népesség-nyilvántartás, szociális ügyek, lakhatás, stb.
- intézményi (iskola, óvoda, művelődési ház) adatbázisok
- saját adatgyűjtés az érintett területek ismerőitől: könyvtáros, civil szereplők, védőnő, háziorvosok, tanyagondnokok, stb.

²¹ Különösen a közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési terv, és a szakképzési intézkedési terv.

Az emberi méltóság minden egyén, és társadalmi csoport tekintetében egyenlő, korlátozhatatlan, visszavonhatatlan, megkérdőjelezhetetlen. Nem megengedhető „A roma kisebbséggel szemben megfogalmazott olyan véleményesítő kijelentés, amely figyelmen kívül hagyja a mindenkit egyenlően megillető emberi méltóság értékét.”²² A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége abban az esetben fedi egymást, ha a roma személy egyúttal a mélyszegény célcsoportba tartozik. A romák és mélyszegények egy célcsoportban való említése a HEP-ben a munkahelyteremtéssel, foglalkoztatással, oktatással és képzéssel, egészségügyi és szociális szolgáltatásokkal, szegregátummal, helyi közélettel kapcsolatban indokolt lehet.

Fontos, hogy a jogalkotó több irányból kívánja a nemzetiségi lakosság esélyeit növelni. Egyrészt, az Njt. 81. § (1) bek. által meghatározott nemzetiségi jogok, „különösen a kollektív nyelvhasználat, hagyományápolás és kultúra, a helyi sajtó, az esélyegyenlőség, társadalmi felzárkózás és a szociális ellátás kérdéskörében a nemzetiségi lakosságot e minőségében érintő helyi önkormányzati határozatot a képviselő-testület csak az e lakosságot képviselő települési nemzetiségi önkormányzat, ennek hiányában az országos nemzetiségi önkormányzat egyetértésével hozhatja meg.” Az Njt. 81. § (1a) bek. alapján, a nemzetiségi önkormányzat részére az (1) bekezdésben biztosított egyetértési joggal kapcsolatban, a nyilatkozat megtételére - jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - harminc nap áll rendelkezésre. A határidő - bármely érdekeltnek a másik félhez intézett nyilatkozata alapján - egy alkalommal további tizenöt nappal meghosszabbodik. A határidő jogvesztő. Másrészt, az Njt. 115. § d) pontja alapján a helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata „d) a képviselt közösség érdekképviseletével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különös tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira.”²³

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szociális ellátásokra való rászorultság egyik meghatározó eleme a jövedelmi helyzet, amelyet meghatároz a keresetek, a nyugdíjak és nyugdíjszerű ellátások mértéke. A szegénység szélsőséges formáinak közvetlen oka az alacsony legális jövedelem.

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Településünkön tapasztalataink szerint a munkaerőpiacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motiválatlanság problémája és a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb.

²² Bővebben lásd : 828/2011. (VI. 22.) számú médiatanácsi határozat kivonata.

²³ 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól (Njt.)

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2017	52,94	37,06
2018	54,33	33,40
2019	54,75	30,51
2020	57,05	31,27
2021	57,99	31,78
2022	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az elmúlt években tapasztalható volt, hogy a lakosság nominális jövedelmi helyzete javult. Az infláció torzító hatását figyelembe véve azonban már korántsem ilyen egyértelmű a helyzet. Összességében a települési adatok megfeleltethetők az országos tendenciáknak.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A mélyszegénységben élők helyzetét döntő mértékben meghatározó adottság az ezt a társadalmi réteget fokozottan érintő foglalkoztatási válság. A munkajövedelem hiánya és a transzferjövedelmek ennek következtében bekövetkező fokozódó aránya a háztartások bevételeiben a mélyszegénység kialakulásának és konzerválódásának egyik legfőbb oka.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

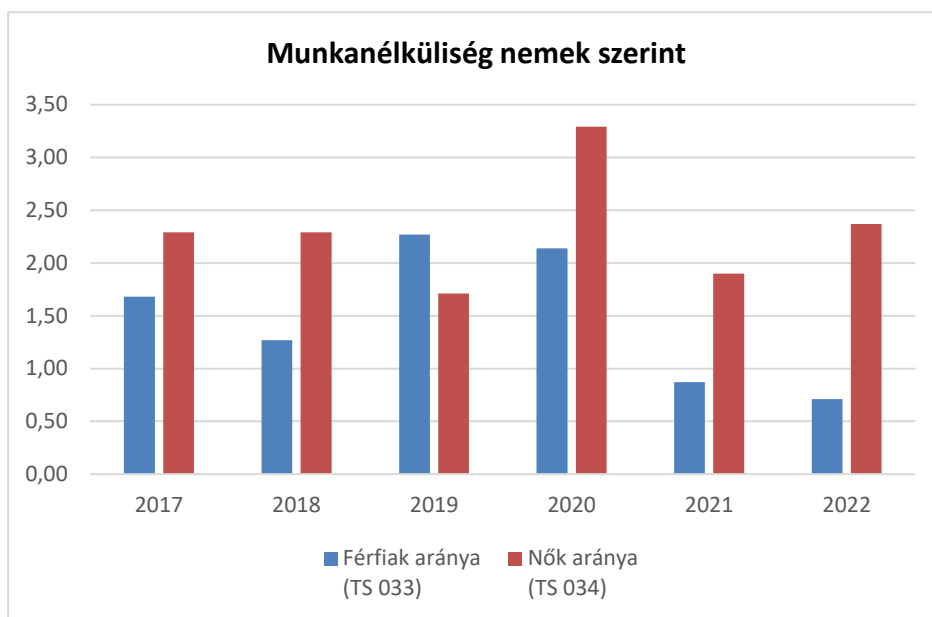
A 2023. 10. 01-i állapot szerint Szentkirály településen a nyilvántartott álláskeresők száma 12 fő volt. A relatív munkanélküliségi mutató az országos átlag alatti, 1,5 % körül alakul.

A következő diagram alapján megállapítható, hogy a munkanélküliek száma a nők esetében inkább stagnáló, míg a férfiaknál inkább csökkenő tendenciát mutat.

A nők helyzete a hosszabb ideje álláskeresők között sajnos nem igazán változott, stagnáló, esetenként növekvő tendenciát mutat.

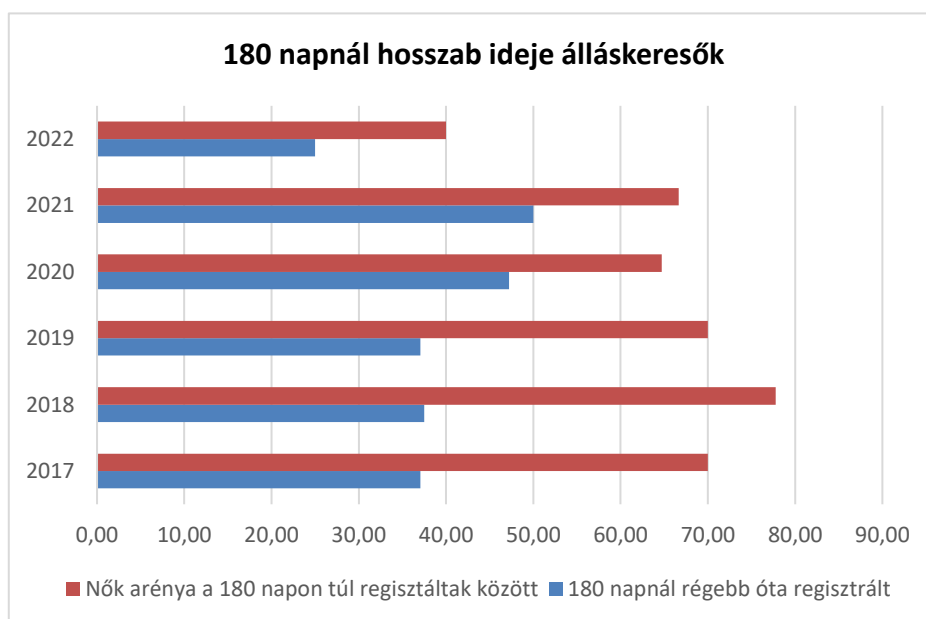
Megállapítható, hogy az álláskeresők között arányában még mindig a többséget a nők alkotják. Különösen igaz ez a hosszútávon foglalkoztatásban nem résztvevőkre.

5. számú diagram: Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

6. számú diagram: A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső aránya

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az álláskeresők kormegosztását tekintve inkább az idősebb korosztály kárára tolódott el az arány, noha összességében csökkenő tendenciát mutat a munkanélküliek száma.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	27	24	27	36	18	20
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00
	%	0,00%	0,00%	18,52%	0,00%	0,00%	0,00%
21-25 év (TS 038)	Fő	2,00	2,00	1,00	1,00	1,00	1,00
	%	7,41%	8,33%	3,70%	2,78%	5,56%	5,00%
26-30 év (TS 039)	Fő	3,00	5,00	1,00	7,00	0,00	1,00
	%	11,11%	20,83%	3,70%	19,44%	0,00%	5,00%
31-35 év (TS 040)	Fő	1,00	2,00	1,00	6,00	0,00	0,00
	%	3,70%	8,33%	3,70%	16,67%	0,00%	0,00%
36-40 év (TS 041)	Fő	3,00	0,00	1,00	2,00	1,00	2,00
	%	11,11%	0,00%	3,70%	5,56%	5,56%	10,00%
41-45 év (TS 042)	Fő	4,00	0,00	0,00	2,00	1,00	2,00
	%	14,81%	0,00%	0,00%	5,56%	5,56%	10,00%
46-50 év (TS 043)	Fő	5,00	4,00	5,00	1,00	0,00	2,00
	%	18,52%	16,67%	18,52%	2,78%	0,00%	10,00%
51-55 év (TS 044)	Fő	4,00	3,00	2,00	5,00	2,00	1,00
	%	14,81%	12,50%	7,41%	13,89%	11,11%	5,00%
56-60 év (TS 045)	Fő	2,00	1,00	4,00	2,00	5,00	3,00
	%	7,41%	4,17%	14,81%	5,56%	27,78%	15,00%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	3,00	7,00	7,00	10,00	8,00	8,00
	%	11,11%	29,17%	25,93%	27,78%	44,44%	40,00%

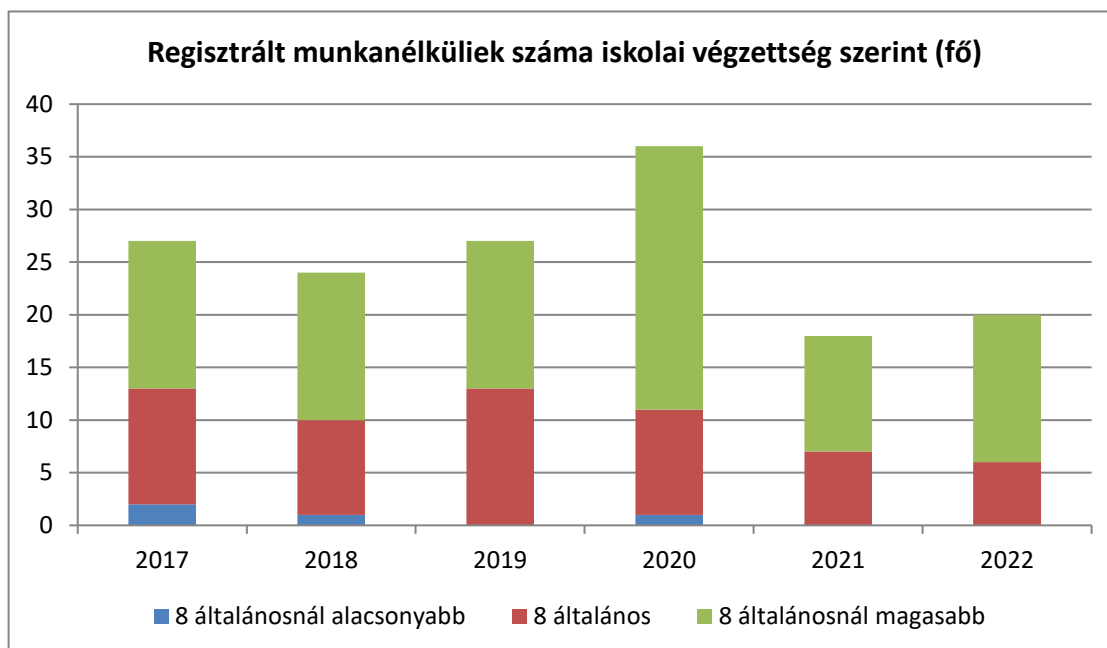
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

Szentkirályon nem volt eddig sem domináns a csupán általános iskolával rendelkező munkanélküliek száma. Igaz azonban az is, hogy az önkormányzat rendelkezésére álló eszközökkel – elsősorban közmunka programok – főleg ezen réteg részére tudunk munkalehetőséget biztosítani. Az adatokra tekintve csökkent az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a munkanélküliek között. Ez részben a kevésbé képzett, egyszerű munkakörökre is kiterjedő béremelkedésnek is lehet a következménye („jobban megéri elmenni dolgozni, mint segélyre várni”).

Általános iskolai felnőttoktatás nincs a településen, de a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek aránya a munkanélküliek körében nem is számottevő.

7. számú diagram: Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresőik iskolai végzettség szerint

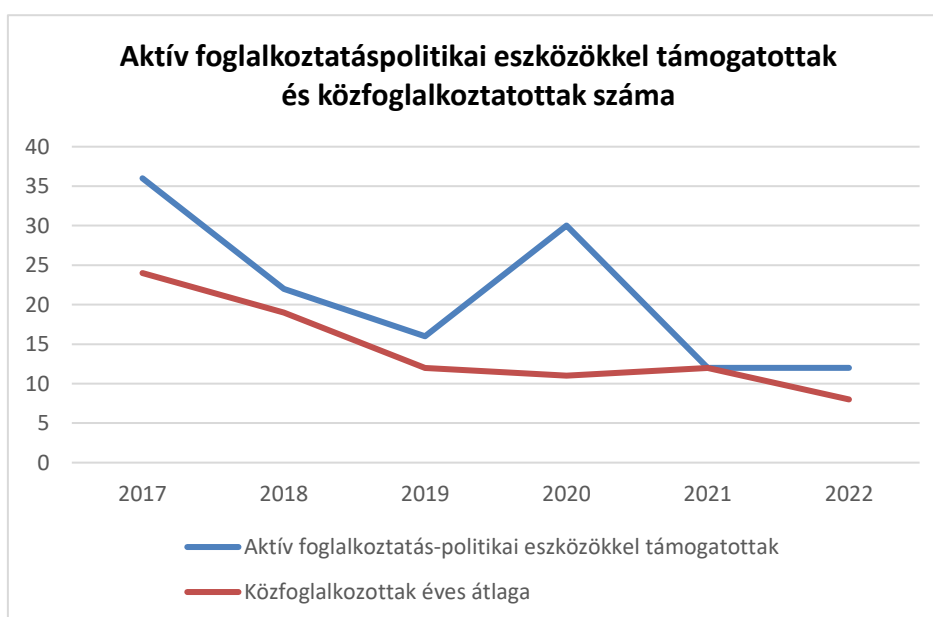

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A közfoglalkoztatás célja a munkavállalók részéről a munkateszt, az aktivitás növelése, az önkormányzatok részéről az értékteremtés, településüzemeltetés és településfejlesztés, a társadalom részéről a tranzitfoglalkoztatás, valamint a szegénységnyhító funkcióban ragadható meg.

8. számú diagram: Foglalkoztatáspolitikai

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Szentkirályon nem jellemző a közfoglalkoztatás dominanciája. Ez elsősorban az alacsony munkanélküliségi mutatóknak köszönhető, illetve a relatív alacsony közfoglalkoztatotti létszámnak. Állandó roma népesség nincs a településen.

Települési szinten tíz éves távlatban volt egy felfutás a közfoglalkoztatásban, de napjainkra már ez is jelentősen lecsökkent és a futó programok létszámfeltöltése is sokszor gondot okoz.

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Szentkirály közlekedés szempontjából jó adottságokkal rendelkezik. A település Tiszakécske és Kecskemét között található, mindkét város 4 számjegyű közúti kapcsolaton elérhető. Ezen kívül alacsonyabb rendű, de szilárd burkolattal rendelkező úton elérhető Lakitelek és Kocsér is. Ennek megfelelően a foglalkoztatottak közel harmada ingázó.

A potenciális munkalehetőségek helyben a rendszerváltás után elsősorban a mezőgazdaságban, önfoglalkoztatásban voltak (őstermelők). Ez a szektor a munkavállalók közel harmadát foglalkoztatta, napjainkra egyre csökkenő arányban.

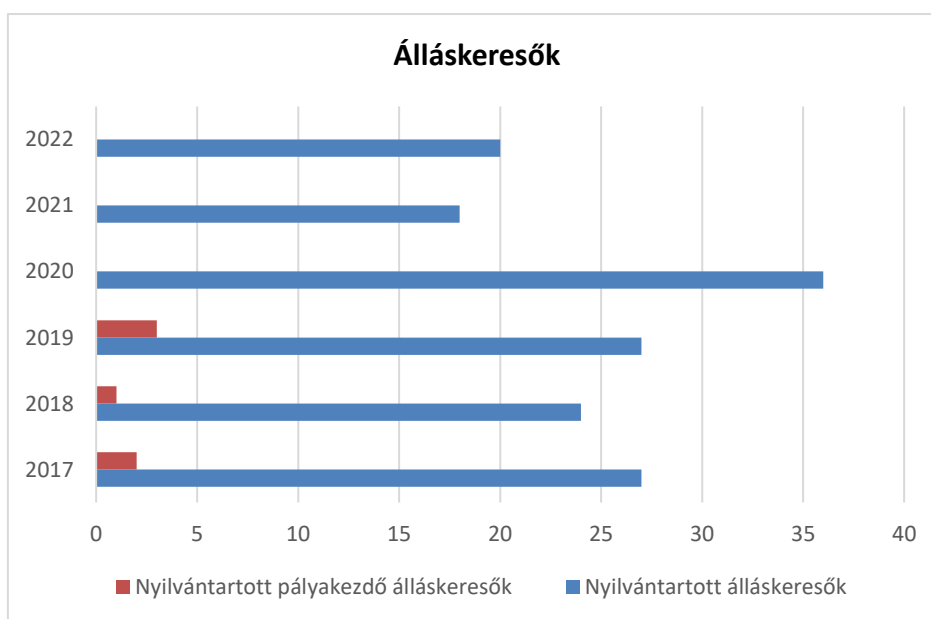
A fejlesztések terén elsősorban a helyi kisvállalkozások kapacitására számíthatunk, melynek érdekében TOP forrásból iparterület fejlesztést is végeztünk.

Potenciálisan az önkormányzatnak lehet még jelentős szerepe a foglalkoztatás területén, de ennek jelentős korlátokat szabnak a mindenkor erre fordítható pályázati és egyéb források.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

Ebben a tárgykörben meglehetősen kevés program indul térségi szinten is, ugyanis az elmúlt években a pályakezdő álláskeresők száma a nullához közelít, mely inkább munkaerő-hiányt jelez a fiatalok körében.

9. számú diagram: Pályakezdő álláskeresők száma

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A fiatalok munkaerőpiaci segítéséhez hasonlóan itt is kevés említésre méltó program fut a térségben. Szentkirály partnerként vesz részt ezekben a programokban.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Szentkirályon nincs állandó roma népesség. A mélyszegénységben élők tekintetében csak közfoglalkoztatásról lehet beszélni, hiszen egy önkormányzati intézményben foglalkoztatott személy helyi viszonyok alapján már nem tekinthető mélyszegénységben élőnek.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Nem tudunk ilyen esetről Szentkirály vonatkozásában.

- i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

Ez egy valós probléma főleg az idősebb munkavállalók körében. A térségben tapasztalható munkaerőhiány azonban a foglalkoztatókat arra ösztönzi, hogy a szükséges képzettséget ők biztosítsák az alkalmas munkavállalók részére (munkahelyi képzések, betanítás).

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A pénzbeli és természetbeni ellátások biztosítása minden önkormányzat esetében egységes. A támogatások egy része rendszeres, más része eseti jellegű támogatási forma. A segélyezés egy-egy korcsoport vagy népréteg, illetve hátrányos helyzetű csoport életmódjának javítását célozza meg, mivel a támogatási formák kiterjednek a gyermekekre, az idősekre, a fogyatékosokra, a munkanélküliekre, a súlyos mozgáskorlátozottakra, illetve egyéb krízishelyzetben lévő emberekre. A törvények, illetve egyéb jogszabályok által előírt pénzbeli és természetbeni ellátásokat Szentkirály Község Önkormányzata teljes körűen biztosítja.

Az Szt-ben és a Gyvt-ben meghatározott anyagi támogatások nagy részénél a jogosultsági feltételek konkrétan kidolgozásra kerültek. Más ellátások esetében – mint pl. az átmeneti segély – csekély mértékű eltérés engedélyezett.

Az Szt. 25. §-a és 47. §-a alapján a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

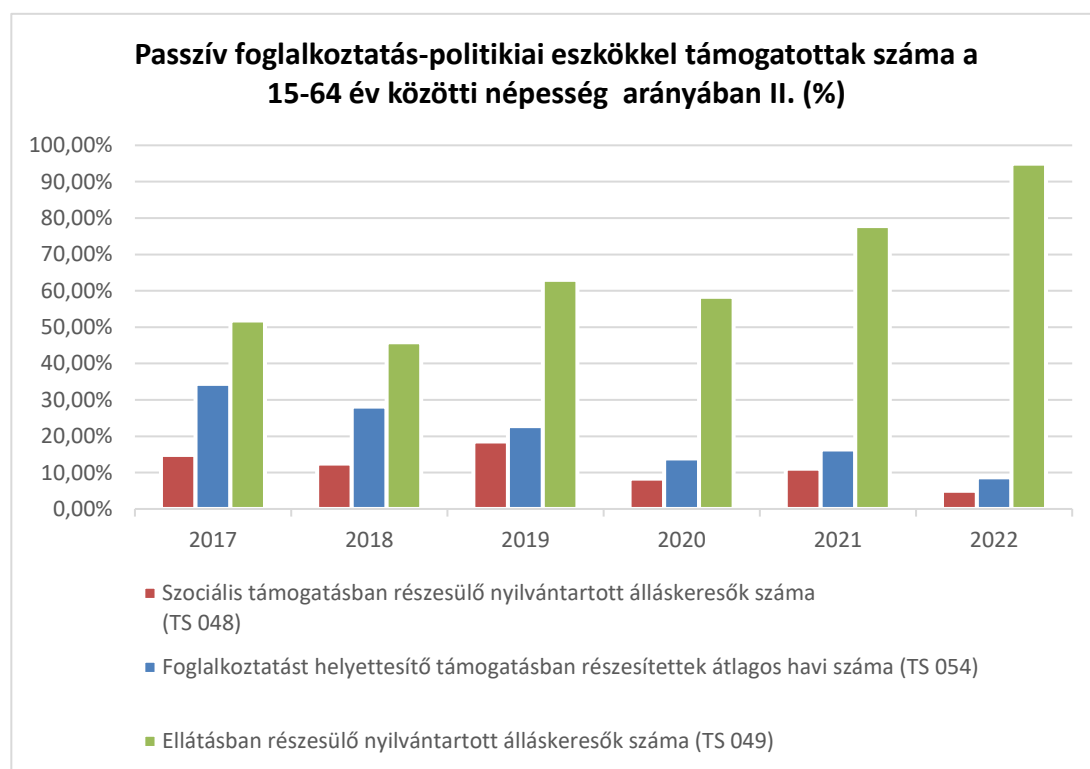
- Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, ápolási díj, rendkívüli települési támogatás, temetési segély, gyógyszer-támogatás,
- Egyes szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók,
- Természetbeni ellátás továbbá a köztemetés.

A pénzbeli és természetbeni ellátások tekintetében megfigyelhető tendenciák jól jelzik a sikeres foglalkoztatás-politikát: az ellátottak aránya a nyilvántartottak számához egyre jobban közelít.

3.3.1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	27	2,10%	10	37,04%
2018	24	1,86%	8	33,33%
2019	27	2,12%	12	44,44%
2020	36	2,89%	18	50,00%
2021	18	1,51%	12	66,67%
2022	20	1,63%	18	90,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

10. számú diagram: Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök – Álláskeresők ellátásai II.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

Szentkirályon a lakásállomány száma stabil növekedést mutat. Az utóbbi években a különböző családtámogatásoknak köszönhetően jelentő növekedés volt tapasztalható az épített lakások számában. Egyre növekszik a nagyobb, 2 szobától többel rendelkező lakások száma. Ugyancsak emelkedik a közművesített lakások aránya is, mely a külterületi ingatlanok visszaszorulásával magyarázható.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2017	852	1	1,17	53,87	47,89	57,39
2018	853	1	1,17	53,81	48,65	58,38
2019	856	3	3,50	53,62	48,36	58,41
2020	867	13	14,99	52,71	48,56	58,94
2021	873	6	6,87	52,46	51,66	61,40
2022	909	7	7,70	43,01	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A településen gyakorlatilag nincs hajléktalan (jelenleg 1 fő hajléktalanról van tudomásunk, de az ő lakhatása is megoldott). A sok külterületi lakóingatlan, tanya között azonban akad mindig több olyan, melyek állapota nem kielégítő. Sajnos ez a legtöbb esetben olyan mélyszegénységben élőket érint, akik segítség nélkül képtelenek ezt a helyzetet megoldani, az adott ingatlant felújítani.

a) bérlakás-állomány

A bérlakás legfontosabb jellemzője, hogy lakhatást biztosít a rászorulóknak, nem tulajdont.

Az önkormányzat rendelkezik egy 6 lakásos fecskeházzal, ahol fiatal párok kedvezményes feltételek mellett lakhatnak 5 évig. Ezen kívül rendelkezünk 3 db családi házzal, melyet elsősorban önkormányzati intézmények alkalmazottainak adunk bérbe.

11. számú diagram: Bérlakás és szociális lakás állomány

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

b) szociális lakhatás

A szociális lakhatás megnevezés társadalmi felelősségvállalásból fenntartott bérlakást takar, mely olyan személyek számára biztosít megfelelő lakhatási viszonyokat, akik arra rászorulnak. Ezeknek a feltételeknek kifejezetten megfelelő lakást nem tart fenn az Önkormányzat. Engedélyes tervünk van egy hat-lakásos épület létesítésére, de ezt pályázati forrás nélkül nem tudjuk megvalósítani.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Egy nem lakáscélú ingatlanunk van, melyet időlegesen már használtunk lakáscélra is.

e) lakhatást segítő támogatások

A településen nem jellemző ellátási forma, 2015-ben megszűnt.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2017	5	229
2018	7	212
2019	3	218
2020	2	206
2021	7	198
2022	5	211

Forrás: TelR, KSH Tstar

f) eladósodottság

Az eladósodottság Szentkirályon is jelen van. Azonban lakott ingatlanon történő végbevitt árverésre, kilakoltatásra egyetlen egy esetben került sor.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Szentkirályon az összes lakóingatlan kb. fele külterületi, tanyás ingatlan. Ezeknek azonban csak mintegy a fele állandóan lakott. A belterületi lakásállomány részére a víz-, villany-, gáz-, szennyvíz hálózat elérhető. Utóbbi tekintetében kivétel a központi belterületről 4 km-re található Ifjúság Lakótelep. Külterületen szennyvízcsatorna egyáltalán nem, de a víz és gáz a kiépített gerinchálózatok mentén elérhető. Kb. 10 tanyáról tudunk (ebből 2 lakott), ahol nincs áram ellátás.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

- a) a telep/szegregátum, mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);
- b) a telepen/szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;;
- c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

Szentkirályon nincs szegregált lakókörnyezet, illetve népesség. Ilyen irányú népmozgalom a településen nem tapasztalható.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A fentiek közül mindegyik helyben elérhető (2024-től a fogorvosi ellátás is).

Továbbá a települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a) a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- d) együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások közül az alábbiak működnek Szentkirályon:

- falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás: két szolgálat
- étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- családsegítés,
- támogató szolgáltatás,

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátás nincs a településen.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az ételmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

Kovai szerint „több mint 10 év a különbség a legjobb és a legrosszabb gazdasági helyzetű területeken élők várható élettartama között.”²⁴

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közfogyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2017	0	1	0	1	46	6,90
2018	0	1	0	1	45	4,41
2019	0	1	0	1	45	2,75
2020	0	1	0	1	36	4,00
2021	0	1	0	1	41	2,75
2022	0	1	0	1	35	2,60

Forrás: TelR, KSH Tstar

A településen egy háziiorvosi- és egy gyermekorvosi szolgálat működik

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A prevenciós és szűrőprogramokhoz való hozzáférés kecskeméti helyszínnel a lakosság számára elérhető, ez eseti jelleggel (pl. tüdőszűrés, mammográfia) ez csoportosan vagy helybe történő kitelepüléssel is igénybe vehető.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

²⁴ KOVAI Cecília: Az etnicitás szerepe az egészségyenlőtlenségek magyarázatában, és a hozzáférés esélyei a magyarországi hátrányos helyzetű csoportoknál Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Budapest, 2017. p. 229.

Az önkormányzat támogatásával helyben fizioterápiás és frissítő svédmasszázs szolgáltatás vehető igénybe.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Szentkirály Község Önkormányzata saját főzőkonyhát működtet intézményeinek ellátására. Konyhánk 2013-tól rész vesz az országos Mintamenza programban.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A településen egy füves focipálya, egy aszfaltozott kézilabdapálya, egy lábténiszpálya és egy fedett sportcsarnok található. A sportcsarnokban üzhető népszerű sportágak: teremfoci, futsal, kézilabda, kosárlabda, röplabda, tenisz, ping-pong, floorball, szertorna, karate.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátás nincs a településen.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

Közvetlen, állandó jellegű drogprevenciós tevékenység nincs a településen. Eseti jelleggel rendszeresen történik ilyen akció az általános iskolában.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A hátrányos megkülönböztetés tiltott az önkormányzat számára Ebktv.-ben felsorolt védett tulajdonságok alapján. Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése kötelezi az önkormányzatot közszolgáltatásai nyújtása esetén.

A településen nem tudunk ilyen esetről.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére - egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához - az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. Három jogcímen kaphat valaki közgyógyellátási igazolványt:

- alanyi jogon,
- normatív alapon,
- méltányossági alapon

A településen népkonyha nem működik, de tudomásunk szerint nincs is olyan rászorult, aki ilyen ellátást igényelne.

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Ápolási díjra jogosult a hozzátartozó [a közeli hozzátartozók meghatározásáról ld. a Ptk. 685. § b) pontját], ha állandó és tartós gondozásra szoruló, súlyosan fogyatékos (életkorra tekintet nélkül), vagy tartósan beteg 18 év alatti gyermek gondozását, ápolását végzi.

3.7 Községi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai;

A település művelődési háza és könyvtára sokrétű feladatot lát el. Igyekszik biztosítani a művelődés és a szórakozás, a hagyományápolás lehetőségét minden korosztálynak. Az épület alkalmas a feladat ellátására, több lépésben korszerűsítettük, eszközparkját rendszeresen fejlesztjük. Helyet biztosít civil szervezeteknek éppúgy, mint önszerveződő köröknek.

A lakosság tájékoztatásának bevett eszköze községünkben a havonta megjelenő Szentkirályi Hírmondó, valamint az alkalmi plakátolások, szórólapok.

Szentkirály község saját honlappal és facebook oldallal jelenik meg az interneten.

A lakosság évente falugyűlésen tájékozódhat a közösséget érintő kérdésekben, illetve eseti helyi együttműködési fórum keretében az éppen aktuális kérdések köre kerül napirendre.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
1	van	1 379	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

Szentkirály összetartó és élő faluközösséget alkot napjainkban is, melynek fő mozgatórugója az önkormányzat és intézményei. Konfliktusok egyedi és személyes jelleggel fordulnak csak elő. Etnikai jellegű probléma esetleg a településen az időlegesen itt tartózkodó romániai vendégmunkások vonatkozásban fordult elő. Ez azonban minden esetben helyi szinten kezelhető mértékű volt.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

A településen belüli segélyezés, ellátás feladatát elsősorban az önkormányzat viseli. Ha bárkinek segítségre van szüksége, bizalommal fordulhat a hivatali munkatársakhoz, de legtöbbször közvetlenül a polgármesterhez.

A település, mint közösség rendszeresen támogat más közösségeket: pl. az önkormányzat saját forrásából és lakossági gyűjtésből már 8. éve rendszeresen juttat el támogatást egy kárpátaljai település (Nagyborzsova) gyermekeinek karácsony előtt.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Szentkirályon nincs állandó roma népesség, így kisebbségi önkormányzat sem.

e) helyi lakossági önszerveződések.

A helyi civil szervezetek (gazdakör, vadásztársaság, polgárőrség) vallási felekezetek és önkormányzati intézmények (bölcsőde, óvoda, iskola) rendszeresen szerveznek jótékonyági rendezvényeket, melyek népszerűek és nagymértékben hozzájárulnak a közösségi célok megvalósításához.

A Szentkirályért Közalapítvány 1990-óta komoly pénzügyi és szervezeti támogatója az önkormányzatnak, melynek egyes feladataiból (pl. földutak karbantartása) jelentős részt vállal.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Szentkirályon nincs állandó roma népesség, így kisebbségi önkormányzat sem.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A célcsoportot fokozottan érintő munkanélküliség, állandó jövedelem hiánya.	Komplex és célzott képzési-foglalkoztatási programok kidolgozása és végrehajtása, melyben az oktatás és foglalkoztatás a mélyszegénységben élők speciális igényeinek megfelelően kerül kivitelezésre.
Mentális, életvezetési és lelki problémák.	Mentorok által irányított közösségi nevelési programok
Lakhatási nehézségek	önkormányzati szociális lakásállomány fejlesztése

„Az esélyteremtés szempontjából a hátrányos helyzetű gyermekek problémáinak megjelenése különösen két nagy területre osztható a kezelés helye alapján: a szociális és az oktatási társadalmi alrendszerre. Valójában e két terület számos területen átfedést mutat, mely természetükből kifolyólag nem jelenti azt, hogy e problémák a családok, települések, járások, megyék, egyszóval az ország minden területén egyenlő mértékben jelentkeznek. Természetesen e problémákat a családoknak természetük szerint, és az állam különböző alrendszereinek is jogszabályban előírt módon kezelniük kell, hogy ne növekedjenek a társadalmi különbségek. A szocio-kulturális helyzetből adódó problémák megoldás hiányában aggregálódnak, és a későbbiekben megterhelik a szociális, egészségügyi, végső soron az egyénnel kapcsolatba kerülő valamennyi társadalmi alrendszert. Egyes társadalomtudósok szerint a gyermekkori problémák kezelhetlensége a későbbiekben hétszer annyiba kerül a társadalomnak. Családban a felnőttek képességeik szerint járulnak hozzá gyermekeik fejlődéséhez, azonban jelentős, leküzdhetetlen akadályok esetén, a gyermekvédelmi jelzőrendszer jelzésére vagy szülői kérésre az államnak, illetve alkalmazottainak segíteniük kell.” A gyermekek támogatásában szakmai oldalról a pedagógusok munkája kiemelkedő, mert az adaptív pedagógia jellemzője, hogy a gyermek igényeiből indul ki, és csökkenti társadalmi hátrányaikat. Az eredményes tanulás segítésének elvei között a tanulási környezet címszó alatt megtaláljuk az esélyteremtés alapelvét is. Állíthatjuk azt is, hogy a „szegény és alacsony végzettségű családok gyermekei nagyobb valószínűséggel esnek ki az iskolából, tovább örökítve ezzel a társadalmi különbségeket.” Az esélyteremtésre fokozott mértékben van szükség, mert az idősorok azt mutatják, hogy Magyarországon 2012-2019 között 2 %-ról 3 %-ra nőtt a pszichés fejlődési zavarral élő gyermekek aránya az összes tanuló között, azon belül pedig 44-ről 52% - ra nőtt az SNI-vel rendelkező gyermekek száma, tehát a probléma egyre növekvő számú feladattal látja el a közoktatási intézményeket, annak pedagógusait. Véleményünk szerint a települési önkormányzatoknak a helyi köznevelési közoktatási intézmények évekre lebontott intézményi esélyegyenlőségi intézkedési tervére lenne szükségük a gyermekek helyzetének átláthatósága érdekében. (Gyermeke-sélyek körét tartalmazzák az iskolák pedagógiai, ill. gyermekvédelmi programjai is). Igaz, hogy a HEP Fórumoknak az iskolák vezetői állandó meghívottjai, akik ezen információk lehető legszélesebb körével rendelkeznek.”²⁵

Szentkirály elég kicsi település ahhoz, hogy a nehéz helyzetben lévő családok, egyes krízishelyzetek a közösség és az önkormányzat bevonásával a nagyobb problémák kialakulása előtt kezelhetők, de természetesen a fent vázolt általános országos tendenciáktól és állapotoktól Szentkirály sem tudja teljes mértékben függetleníteni magát.

²⁵ Bővebben lásd: MAKKOS Nándor: Önkormányzatok gyermekek esélyteremtésével kapcsolatos felelősségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 5. pp 36-40 (2022).

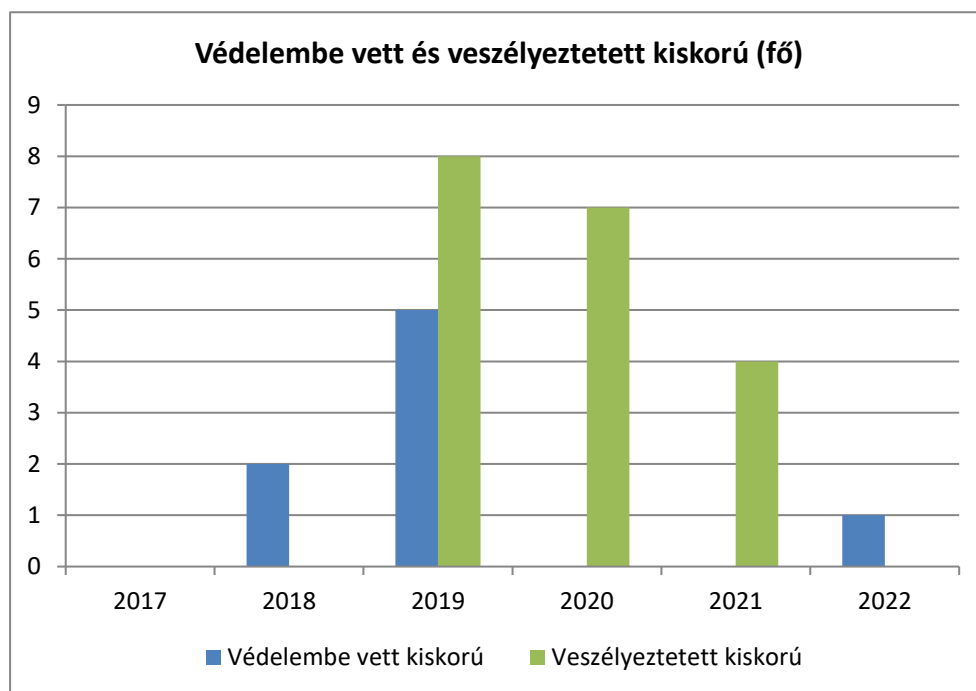
4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1. számú táblázat - Gyermekekori népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	983	945	1928	50,99%	49,01%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			64	3,32%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	155	147	302	8,04%	7,62%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	26	23	49	1,35%	1,19%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

12. számú diagram: Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermek

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A veszélyeztetett és a védelembe vett kiskorúak számát a jegyző tartja nyilván.

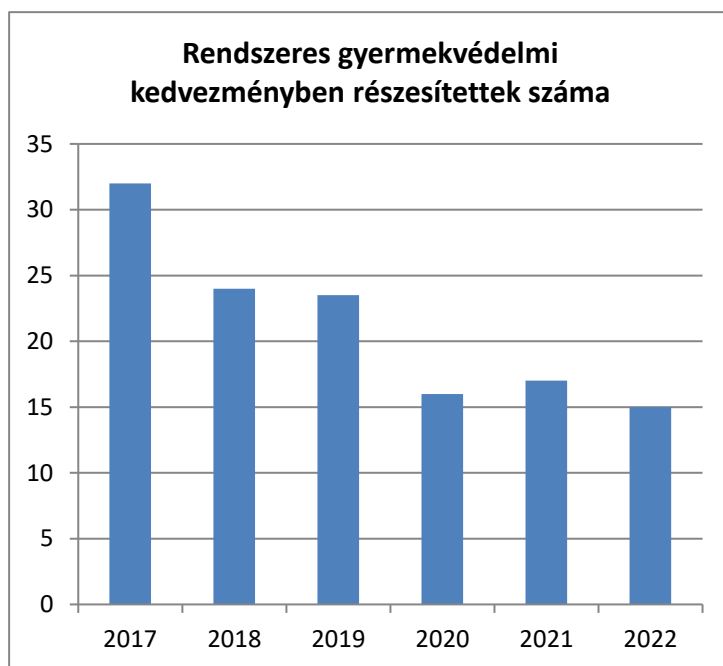
A jegyző védelembe veszi a gyermeket, ha a szülő vagy törvényes képviselő az alapellátások önkéntes igénybevételével a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem tudja, de segítséggel a gyermek fejlődése, nevelése a családban biztosítható. A települési önkormányzat jegyzője - a gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti továbbá a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértést elkövetett fiataikorút, vagy a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket, vagy a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiataikorút. A veszélyeztetett gyermek definíciója alatt olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapotot ért a rendelet, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

Az adatsorokat az elmúlt évek adataival bővítettük, melyből a veszélyeztetett gyerekek számának felfutása után egy csökkenés volt tapasztalható.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos rendelkezések során, a védelembe vétel elrendelése esetén, illetőleg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, továbbá a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapításáról szóló határozat meghozatalával egyidejűleg tájékoztatni kell a szülőt azokról a kedvezményekről, juttatásokról, pályázati lehetőségekről, amelyek a gyermeket megilletik. Tájékoztatni kell továbbá a szülőt arról is, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek mikor minősül halmozottan hátrányos helyzetűnek.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

13. számú diagram: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a család egy főre eső jövedelme függvényében állapítják meg. Ezen, a Nkntv. 2013. szeptember 1-éig hatályos rendelkezése szerint „hátrányos helyzetűnek” definiált gyermekek adatszolgáltatását viszonylag megbízhatónak - míg ugyanezen körbe tartozó, de legfeljebb nyolc általános iskolai végzettségű szülőkkel rendelkező gyermekek számát (halmozottan hátrányos helyzetűek) pontatlannak - találták az erre irányuló felmérések. A

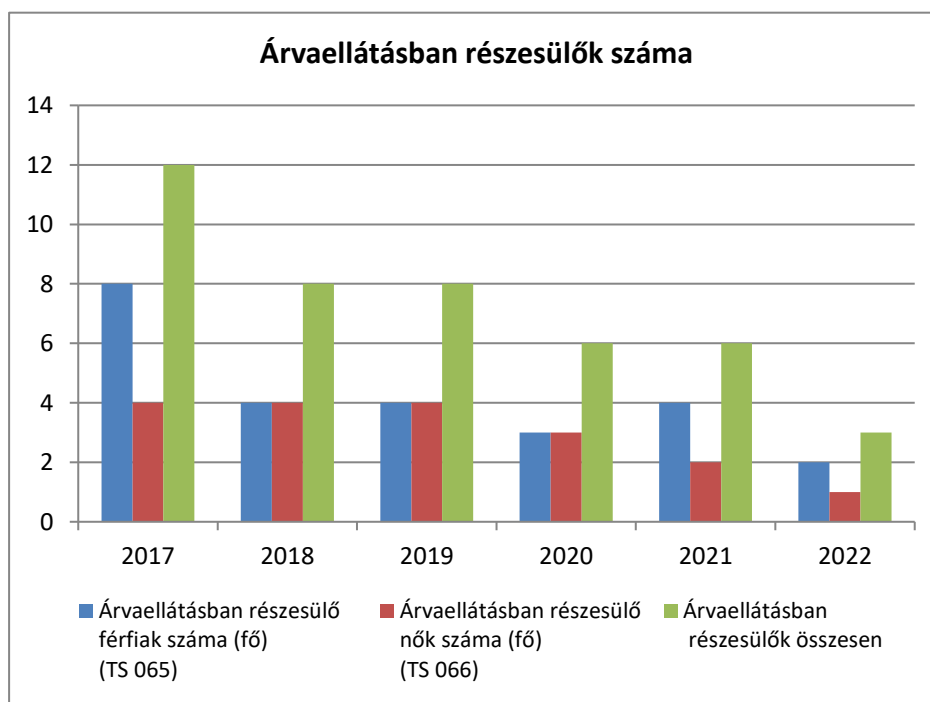
rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak egy része ugyanakkor nem jelenik meg az októberi statisztikához kötődő adatszolgáltatásban abban az esetben, ha erre az időre esik a jogosultságuk megállapítása. Fontos, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben nem részesülők legtöbbször nem a megemelkedett jövedelem miatt esnek el a jogosultságtól, hanem azért, mert az alapvető papírjaik is elvesznek, hiányoznak, vagy egy válási szakaszban – vagy egyéb más okból – nem, vagy nehezen tudnak jövedelemigazolást szerezni házastársuktól, illetve az elmaradt gyermektartás ellenére nem indítanak hatósági eljárást, ami pedig lehetővé tenné a jövedelem igazolását. Mindezen okok éppen a legszegényebb, legrászorulóbb családokat érintik.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a nyugdíjminimumhoz viszonyított egy főre eső havi jövedelem összege és a vagyoni helyzet függvényében állapítják meg, míg a kiegészítő illetve a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban akkor részesítheti a családot az önkormányzat, illetve az illetékes jegyző, amennyiben a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény célja a szociális alapon rászoruló kiskorúak, vagy közoktatási intézményben tanuló nagykorúak anyagi támogatása. Ennek formája: a) gyermekétkeztetés normatív kedvezmény b) pénzbeli támogatás (évente két alkalommal: augusztus és november hónapban, feltéve, hogy a kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-én, illetve november 1-én fennáll c) külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezmény.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

14. számú diagram: Árvaeállítás

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

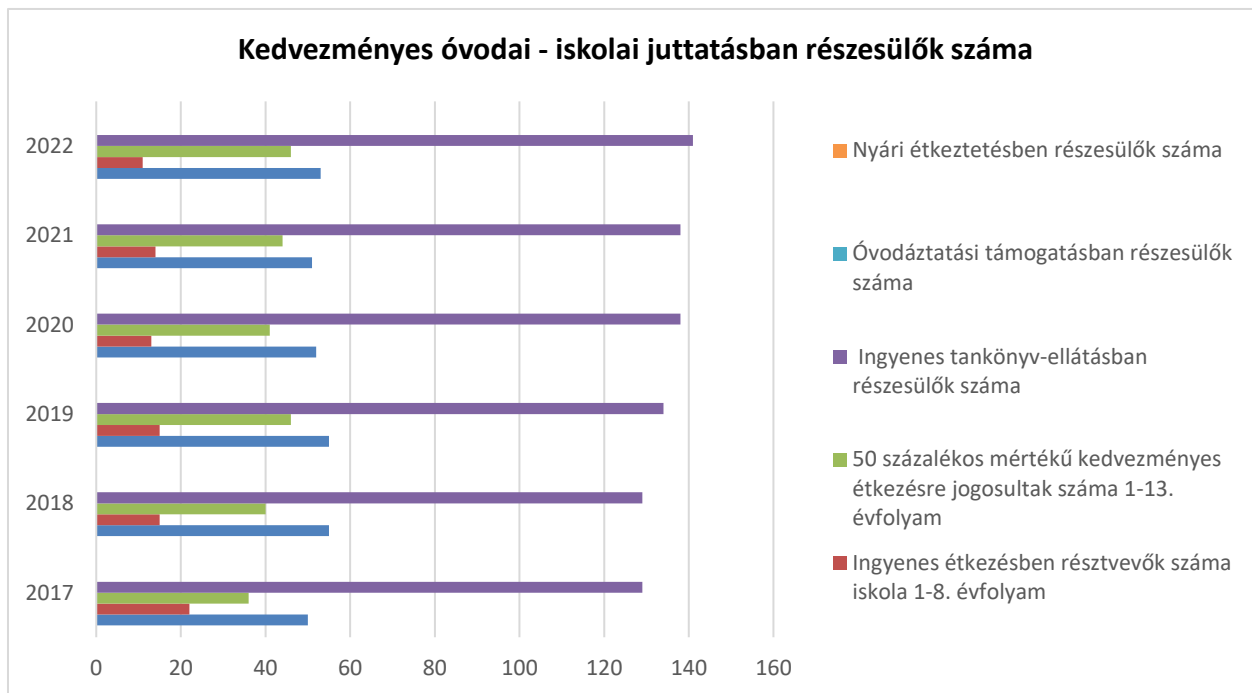
Az árvaeállításban részesülők száma egyértelmű csökkenést mutat az elmúlt évek vonatkozásában.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

Az oktatási intézményekbe járó gyermekek nagy arányban részesülnek valamilyen juttatásban. Ez jelentős részben a lakosság szerény anyagi helyzetének, illetve a nagycsaládosok relatív magas arányának köszönhető.

Az ingyenes vagy a kedvezményes támogatások köre kiszélesedett az elmúlt években. A támogatások zöme a rendszeres gyermekvédelmi támogatások jogosultságához kötődik.

15. számú diagram: Kedvezményes óvodai – iskolai juttatásokban részesülők száma

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

A nem magyar állampolgárságú gyermekek esélyegyenlőségnek biztosítása esetén az elsődleges cél, hogy a gyermekek bejussanak a számukra megfelelő közoktatási intézményekbe, illetve oktatásuk során az interkulturális pedagógiai program megszervezésének feltételei biztosítottak legyenek. A köznevelési törvény minden Magyarországon élő vagy tartózkodó gyermek számára előírja az oktatásban történő kötelező részvételt.

Ez a kérdéskör Szentkirályon is megjelenik az ideiglenesen itt tartózkodó romániai vendégmunkások miatt. Közülük többen már állandó lakóhelyet és egzisztenciát létesítettek a településen, de még jellemző, hogy az októbertől márciusig terjedő időszakot (a mezőgazdasági holtszezon) odahaza töltik, így ezek a gyerekek többnyire csak Romániában járnak iskolába, és olyan mértékben amennyire a szülők ezt fontosnak ítélik.

Az itt tartózkodó román állampolgárok száma is csak becsülhető, esetenként elérheti akár a 100 főt is.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

A tankötelezettség hatálya alá tartoznak és jogosultak az ingyenes oktatásra, illetve a magyar társaikkal azonos pedagógiai és szociális juttatások igénybevételére a menekültek; menedékjogot kérők; átmenetileg Magyarországon menedéket kereső személyek (menedékesek) nemzetiségtől függetlenül minden bevándorló.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A Gyvt. gyermeki jogokat szabályozó 6. §-a szerint minden gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, önálló életvitelének megteremtéséhez. Joga van arra, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, az egészségére káros szerek elleni védelemben részesüljön. A Gyvt. 17. § (3) bekezdése alapján a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében történő együttműködési és kölcsönös tájékoztatási kötelezettség is kiemelten fontos.

Szentkirályon nincs szegregált vagy telepszerű lakókörnyezet, egyes családok esetében lehetnek problémák, mely egyedi beavatkozást igényel.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

- a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A védőnő feladata a nővédelem, ezen belül a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel, a népegészségügyi célú méhnyak szűrés végzése, a várandós anyák gondozása a külön jogszabályban foglaltak szerint, a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, a szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban, az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása.

A védőnői szolgálat egy fővel, kiegyensúlyozott módon működik a településen, 2023. júliustól a BKVM Oktatókórház fenntartásában. A mindenkorinak gyermeklétszám sajnos meg sem közelíti a védőnőnként ellátható maximum (250 fő) értéket.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2017	0	77	-
2018	1	76	76,00
2019	1	74	74,00
2020	1	72	72,00
2021	1	74	74,00
2022	1	74	74,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A háziorvos személyes és folyamatos orvosi ellátást nyújt az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése és gyógyítása céljából. A házi gyermekorvos az ellátást a 14. életévét be nem töltött személyek számára biztosítja, de felkérésre a 14–18. év közötti személyeket is elláthatja. A gyógyító-megelőző alapellátás keretében a háziorvos és házi gyermekorvos feladatkörébe tartozik az egészséges lakosság részére nyújtott tanácsadás és szűrés, a beteg vizsgálata, gyógykezelése, egészségi állapotának ellenőrzése, orvosi rehabilitációja, illetve szükség esetén szakorvosi vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti vizsgálatra, gyógykezelésre való utalása.

Szentkirályon önálló gyermekorvosi körzetet nem tudunk fenntartani, de heti három alkalommal 1-1 órában helyben, illetve minden nap Lakitelken van rendelési idő.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2017	0	1	0	n.a.	n.a.
2018	0	1	0	n.a.	n.a.
2019	0	1	0	n.a.	n.a.
2020	0	1	0	n.a.	n.a.
2021	0	1	0	n.a.	n.a.
2022	0	1	0	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

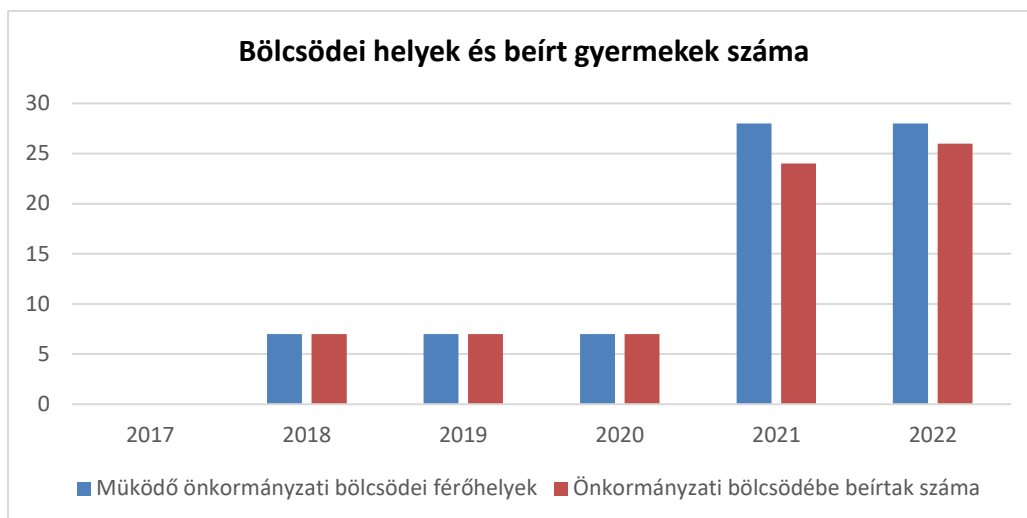
c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A 7 év alatti gyermekekről a védőnő és az óvoda rendelkezik pontos adatokkal. A gyermek állapotának megfelelően intézkednek a szükséges ellátás biztosítása érdekében.

d) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

Szentkirályon 2018. októberében indult el ideiglenes jelleggel az óvoda épületében egy 7 fős minibölcsőde. Ennek tapasztalatai alapján TOP forrásból létesítettünk egy két-csoportos, 28 férőhelyes bölcsődét, mely 2021. szeptemberében kezdte meg működését.

16. számú diagram: Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyerekek száma

A Gyvt alapján²⁶ a bölcsődei ellátás keretében a gyermek húszhetes korától 3, de legfeljebb negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig nevelhető és gondozható. A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni

- a) - ha a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll -
 - aa) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,
 - ab) a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,
 - ac) az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket, és
- b) a védelembe vett gyermeket.

Szentkirályon egy óvoda működik három csoporttal, 6 óvodapedagógussal, 4 dajkával, 2 pedagógiai asszisztenssel és kisegítő személyzettel. A születendő gyermeklétszám előre vetíti, hogy a jövőben a teljes férőhely kapacitásra szükség lesz az intézményben.

A településen minden hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részt vesz az óvodai nevelésben.

e) gyermekvédelem;

A gyermekvédelem pénzügyi és személyes gondoskodás helyi rendeletben szabályozott formái a településen:

- rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
- térítési díjkedvezmény
- gyermekvédelmi kedvezmény
- személyes gondoskodást nyújtó ellátások

Ezen kívül az önkormányzat szintén helyi rendeletben szabályozott módon minden újszülött, szentkirályi állandó lakhellyel rendelkező lakos részére egyszeri pénzügyi támogatást nyújt.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Családsegítés, szociális munka, család- és gyermekjóléti szolgálat célja a szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek és családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése,

²⁶ 1997. évi XXXI. törvény [Gyvt.] VI/C. Fejezet, Gyermek napközbeni ellátása.

valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése. A családsegítésben nyújtott szolgáltatások személyes szociális szolgáltatások, amelyek a szociális munka eszközeire és módszereire építenek.

- g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

A gyermekek részére a települési sportinfrastruktúra kiemelten rendelkezésre áll: óvoda, iskola a délelőtti időszakban kizárólagosan használhatja a sportcsarnokot.

Egészségfejlesztési és szabadidős programok többnyire az önkormányzat intézményi, esetleg civil szervezetek kezdeményezésére induló pályázati projektek keretében valósulnak meg: pl. Építő közösségek, Innovatív iskola, Óvodai tehetséggondozás.

- h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A gyermek életkorának megfelelő intézményi gyermekétkeztetést kell biztosítani a bölcsődében, óvodában, a nyári napközis otthonban, az általános és középiskolai kollégiumban, az általános iskolai és a középfokú iskolai menzai ellátás keretében, a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben és a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó fogyatékosok nappali intézményében. A gyermekeknek juttatott ingyenes vagy kedvezményes étkezés biztosítása eszközként szolgál a gyermekszegénység csökkentéséhez, a gyermekek alapvető szükségleteinek biztosításához. Emellett a bölcsőde és az óvoda zárva tartása, valamint az iskolában a nyári szünet és a tanítási szünetek időtartama alatt is biztosítani kell az ingyenes szünidei gyermekétkeztetést a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára.

- i) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;
- j) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Hátrányos megkülönböztetés, egyenlő bánásmód megsértése ügyében nem érkezett még panasz önkormányzatunkhoz sem a lakosság, sem egyéb szervek részéről.

- k) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Különösen tekintettel kell lenni a kiemelt figyelmet igénylő gyermekre, tanulóra, melyek az alábbi csoportokra oszthatóak az Nkntv. 4 § 13. és 14 pontja alapján, az egyenlő bánásmód és az esélyteremtés tekintetében:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
- aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
- ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
- ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
- c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,
- Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,
- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai,

iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

Az óvodai nevelést a gyermekek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig kell biztosítani. A települési önkormányzatnak helyben kell gondoskodnia az óvodai nevelésről, ha legalább nyolc óvodáskorú gyermek rendelkezik az adott településen lakóhellyel, és a demográfiai adatok alapján feltételezhető, hogy ez a létszám legalább három évig fennmarad, valamint ha a szülők ezt igénylik.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2017	59	2	3,39
2018	65	5	7,69
2019	65	0	0,00
2020	72	3	4,17
2021	66	0	0,00
2022	71	3	4,23

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2017	129	13	10,08
2018	129	14	10,85
2019	134	13	9,70
2020	138	6	4,35
2021	138	9	6,52
2022	141	8	5,67

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

17. számú diagram: Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

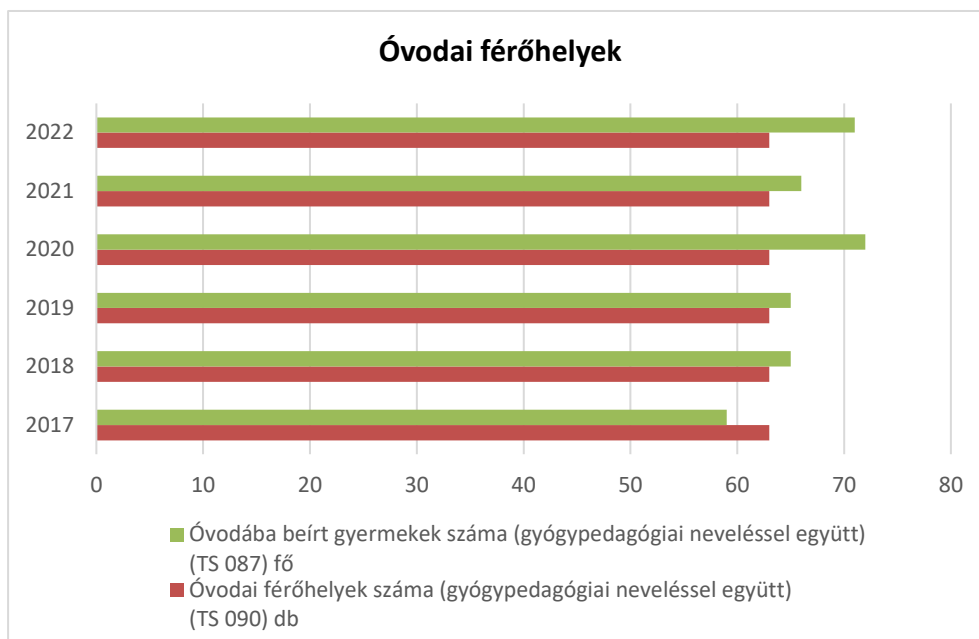
Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	1	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	1	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	63	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	3	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6	17
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	30	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	6	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	6	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	4	0
Kiegészítő személyzet	2	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

18. számú diagram: Óvodai férőhelyek

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Szentkirályon egy általános iskola működik, nyolc osztállyal. Gyógypedagógiai oktatás nincs a településen.

Az általános iskolás korú gyerekekből arányaiban sokan bejárnak Kecskemétre különböző felekezeti vagy egyéb, speciális képzést is biztosító iskolákba. A lakosságra általánosan jellemző alacsonyabb iskolázottság és a gyenge anyagi háttér okán relatíve nagy a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya.

Az iskola személyi feltételei megfelelnek a mindenkorai szakmai és törvényi előírásoknak. A 2013-tól állami fenntartású intézményt 2017-től működteti is az állam.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2017	0	8	1	16,13	4,65
2018	0	8	1	16,13	5,43
2019	0	8	1	16,75	5,97
2020	0	8	1	17,25	6,52
2021	0	8	1	17,25	7,97
2022	0	8	1	17,63	7,80

Forrás: TeIR, KSH Tstar

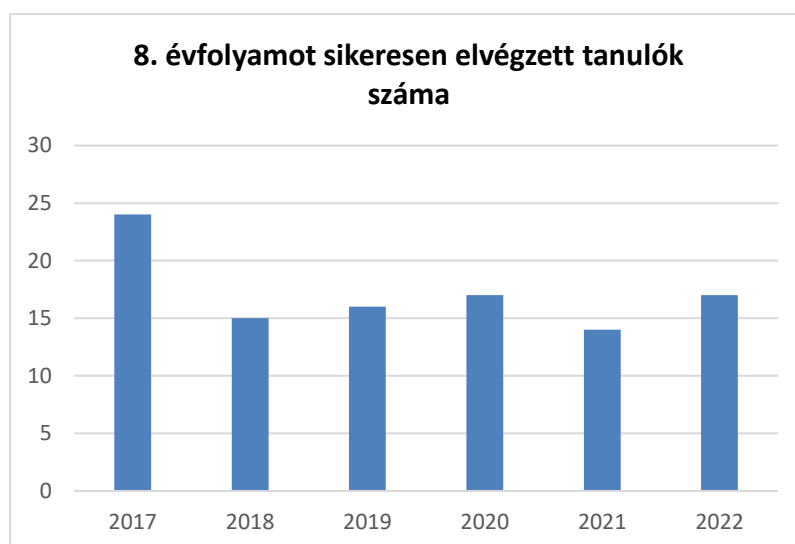
- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;
- d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Az iskola szakos ellátottsága kifejezetten jónak mondható. A tanulmányi eredmények alapján bukás évente 1-2 esetben fordul elő. Ez a legritkább esetben történik a 8. évfolyamban. Az osztályismétlés következtében lemorzsolódás nem jellemző, akárcsak a magántanulói státusz vagy a túlzott hiányzás.

Továbbtanulás tekintetében átlagosan a tanulók fele szerez érettségit, a fele pedig szakiskolai képzést választ. Előfordul olyan diák, aki nem tanul tovább, de általánosságban ez nem jellemző tendencia.

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körében nem jellemző az érettségi megszerzése. Alapvetően szakiskolai képzésre jelentkeznek és általában körükből kerülnek ki a nem továbbtanulók is.

19. számú diagram: A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

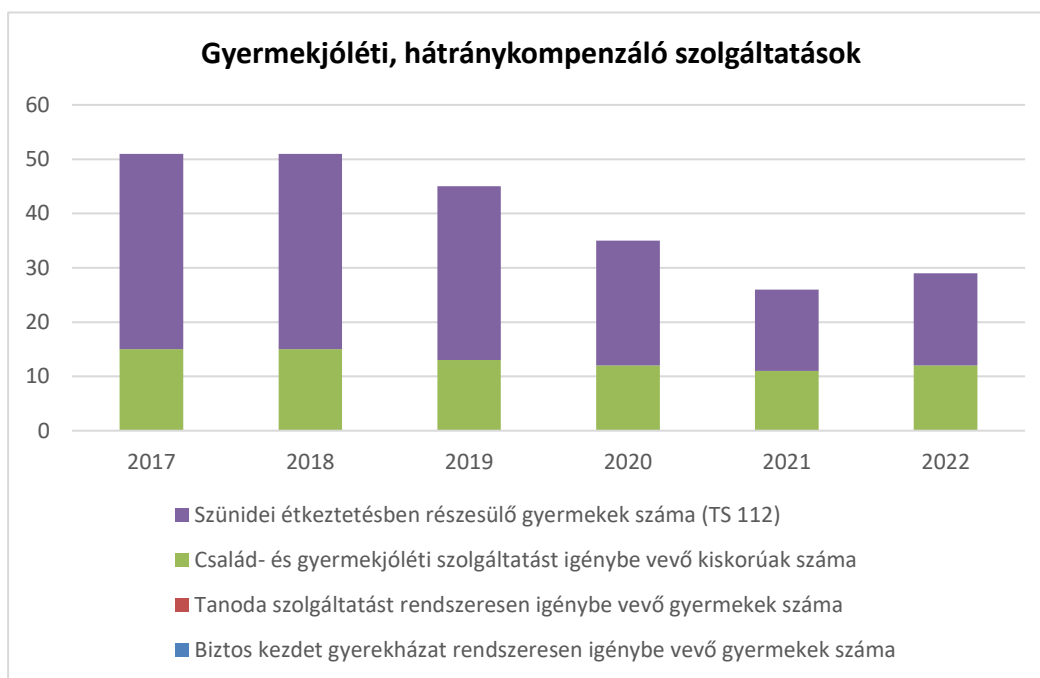
Forrás: TeIR, KSH Tstar

- e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

Az óvoda, az általános és a közép fokú iskola a hátrányos helyzetű, és a tehetséges gyermekek számára személyiségfejlesztő, felzárkóztató, tehetséggondozó óvodai, iskolai fejlesztő programot szervez. A felkészítés magában foglalja az oktatás méltányossága révén, segítő pedagógiai tevékenység által a tanulók iskolai sikerességének elősegítését, társadalmi-gazdasági helyzetből eredő hátrányaik enyhítését, a tanulói közösségfejlesztést, a család bevonását és támogatását, valamint az esélyteremtést hatékonyan támogató intézményfejlesztést és folyamatos módszertani megújulást. Képesség kibontakoztató felkészítést valamennyi csoportban, évfolyamon, osztályban meg kell szervezni. Az óvodai, iskolai fejlesztő programot az intézmény a miniszteri rendeletben erre kijelölt szervezet szakmai támogatásával szervezi meg. E szakmai szolgáltatás kiterjed az Ebktv. 31. §-a szerinti helyi esélyegyenlőségi program és a köznevelési esélyegyenlőségi intézkedési terv céljai összhangjának támogatására is.²⁷

²⁷ Forrás: 20/2012. (VIII. 31.) EMMI r. 171. - 173. §

20. számú diagram: Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
óvodai férőhely szűkös, a régi szabvány szerint (2 m ² /fő) számított	Óvoda bővítése új csoportszobával, tornaszobával.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban a nők esélye új kihívások előtt áll. A magyar családok lassan vetik ugyanis le a szokást, hogy az idősekről való gondoskodás csupán a nők kötelezettsége. Azon kívül a gyermek a családban a női természet következtében általában jobban kötődik az anyához, aki a modern korban már, mint teljes értékű munkavállaló is szerepet kap. A nők e kettős, nekik tulajdonított és természetes szerepe valamint az európai, de különösen a magyar háztartások gazdasági kihívásai is súlyosbítják a családanyák gazdasági és szociális helyzetét, akiknek e terheket úgy tűnik, hogy viselniük kell, és azt össze kell egyeztetniük munkavállalásukkal. A társadalomnak kötelessége a jogalkotás útján is enyhítenie e terheken.²⁸

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Már a 1979. december 18-i ENSZ-egyezmény 11. cikke kimondta hogy a nőknek biztosítani kell az egyenlő munkabérhez való jogot, ideértve a juttatásokat is, továbbá az egyenlő értékű munka tekintetében, valamint a munka minőségének értékelése során tanúsítandó egyenlő bánásmódhoz való jogot.²⁹ A Charta 23. cikke alapján azonban a nők és férfiak közötti egyenlőséget minden területen biztosítani kell.

„A nemek közötti bérkülönbséget különböző tényezők okozzák, így például a nemi sztereotípiák, az „üvegplafon” és a „ragadós padló” állandósulása, a horizontális szegregáció – beleértve a nőknek a szolgáltató ágazat alacsonyán fizetett munkahelyein való felülreprezentáltságát –, valamint a gondozási feladatok egyenlőtlen megosztása. A nemek közötti bérkülönbséget továbbá részben a nemi alapú közvetlen és közvetett bérdiszkrimináció okozza. Az említett elemek olyan strukturális akadályokat képeznek, amelyek összetett kihívásokat jelentenek a jó minőségű munkahelyek és az egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazás elérése tekintetében, és olyan hosszú távú következményekkel járnak, mint a nyugdíjak terén a nemek között fennálló egyenlőtlenség és a szegénység feminizációja.”³⁰

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2017	1,68	2,29	1,99%
2018	1,27	2,29	1,78%
2019	2,27	1,71	1,99%
2020	2,14	3,29	2,72%
2021	0,87	1,9	1,39%
2022	0,71	2,37	1,54%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

²⁸ MAKKOS Nándor :A nők esélyegyenlőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 6. szám pp 28-31 (2022).

²⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/970 irányelve (2023. május 10.) preambulum (1) bek.

³⁰ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/970 irányelve (2023. május 10.) preambulum (15) bek.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél (TS 058)
	%	%
2017	37,04	70
2018	37,5	77,78
2019	37,04	70
2020	47,22	64,71
2021	50	66,67
2022	25	40

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az aktív korú lakosságból a nőket Szentkirályon is nagyobb arányban érinti a munkanélküliség, mint a férfiakat. Ez visszavezethető a bölcsődei férőhelyek hiányára; az alacsonyabb iskolai végzettségre, de sokszor egyszerűen csak a térségben elérhető kevesebb női munkahelyre. Ez a tendencia főleg a gazdasági válság éveitől figyelhető meg hatványozottabban.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskereső száma		
Év	Nyilvántartott álláskereső száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskereső száma (TS 053)
	fő	Fő
2017	27	2
2018	24	1
2019	27	3
2020	36	0
2021	18	0
2022	20	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A településen jelenleg nincs és a múltban sem volt speciálisan a nők foglalkoztatását elősegítő program. Ilyen téren még a közeli Kecskeméten is szegényes a kínálat, de az ingázás felvállalásával lehetőség van csatlakozni ezekhez a programokhoz. Jóval nagyobb problémát jelent ez a képzetlen vagy mélyszegénységben élő nők számára.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az alacsony iskolai végzettségű nők jellemző foglalkoztatási ága Szentkirályon a mezőgazdaság, esetenként az önkormányzati intézmények. Ezek a kapacitások azonban nem elégségesek, jellemzően a közmunkaprogramban résztvevők kb. 2/3-a nő.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Nem jellemző a településre ez a kategória, illetve kevés az olyan jellegű munkahely, ahol ez a probléma felvetődhet.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A mai nő számára a munka és a családi élet összeegyeztethetősége okozza a legnagyobb problémát. Ennek megoldását segítené a részmunkaidő, a rugalmas munkaidő elterjedése, az otthoni távmunka lehetőségének támogatása, a családbarát munkahelyek létrehozása, a családtámogatási rendszer átgondolása vagy, hogy a férfiak kevesebbet dolgozzanak, és nagyobb szerepet vállaljanak a háztartásban és a gyermekek nevelésében.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2017	0	77	-
2018	1	76	76
2019	1	74	74
2020	1	72	72
2021	1	74	74
2022	1	74	74

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	0	0
2018	7	7
2019	7	7
2020	7	7
2021	28	24
2022	28	26

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés. A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető - a gyermekek életkorának megfelelően - különösen bölcsődében, családi napköziben, családi gyermekfelügyelet vagy házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban, valamint óvodában, iskolában.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

„Társadalmunk egyik legsúlyosabb problémája, hogy a kívánt, tervezett gyermekek nem születnek meg.” – mondta Kopp Mária. Ezt az adatok is alátámasztják, ugyanis Európán belül hazánkban a legnagyobb a rés a tervezett és a valóban megszülető gyermekek száma között.

Az elmaradó gyermekvállalás okai:

- Jövedelem: a kieső kereső és a több eltartott miatt alacsonyabb és főként távlatosan bizonytalan a jövedelem. Az eltartottak számát figyelembe vevő, családbarát adórendszerre van szükség.
- Kiesés a munkaerőpiacról: gyermekek mellett mindkét szülőnek nehéz munkát vállalnia. Ezt enyhítheti a munkahelyek családbarát szemléletének erősítése és a rugalmas foglalkoztatási formák támogatása.
- Gyermekellátó intézményrendszer: Magyarországon a tervezett gyermekek megszületésének egyik alapvető akadály, hogy hiányoznak kisgyermek elhelyezési intézményi férőhelyek.
- Nem támogató a környezet: a lakhatási, közlekedési, oktatási feltételek nem kedveznek, sőt kifejezetten nehezé, kényelmetlenné teszik sok esetben a gyermekvállalást.
- Szemlélet és értékrend: nem támogató, esetenként negatív társadalmi megítélés a gyermekvállalással szemben. Jó példákat kell közvetíteni a médián és az oktatáson keresztül.
- Halogatás: Az első szülés kitolódása világjelenség, viszont a halogatott gyermekvállalás végül igen gyakran annak elmaradásával jár.

Biztonságra és kiszámíthatóságra van szükség, hiszen az elmaradt gyermekvállalás legfontosabb oka a bizonytalanság.

A védőnő feladata a növédelem, ezen belül a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel, a népegészségügyi célú méhnyak szűrés végzése, a várandós anyák gondozása a külön jogszabályban foglaltak szerint, a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, a szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban, az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. tv. és a Büntető törvénykönyv tartalmazza. A családon belüli erőszakra nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. testi sértés, zaklatás, távoltartás.

A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak.

A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától.

A családon belüli erőszak a nemzetközi és országos statisztikák alapján sokkal jelentősebb mértékben jelenlévő probléma, mint gondolnánk. A helyi rendőrség és bíróság számszerű adatai tükrözhetik, hogy a bántalmazottak milyen mértékben mernek, illetve tudnak jogi segítséget kérni. Azzal is tisztában kell lennünk, hogy leggyakrabban a rendőrség riasztására is csak végső esetben kerül sor. Teljes körű vizsgálatot a témában annak jellegéből adódóan lehetetlen végezni, de egyes részterületek tanulmányozása segítheti a problémák feltárását, segíthet a megoldási lehetőség megtalálásában

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Az Szt. alapján a családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.³¹

A krízishelyzetben lévő nők számára nagyon fontos tényező az idő, ezért a várólistával működő szállók sok esetben nem tudnak azonnali segítséget nyújtani. Fontos a megfelelő tájékoztatás, az igények és kapacitás összhangja.

Szentkirályon nincs a krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatás. A térségben elérhető ilyen szolgáltatásokat a lenti táblázat tartalmazza.

Az anyaothtonok és a családok átmeneti otthonai (anyagi vagy családi) krízishelyzetben jelenthetnek megoldást azok számára, akiknek nincs hová menniük. Bizonyos esetekben kimondottan célszerű, ha a krízishelyzetben lévő nő távol kerül addigi környezetétől, de vannak olyan helyzetek is, amikor az anyaothton/családotthon és a lakóhely távolsága komoly problémát jelent (munkahely, gyermekellátó intézmények). Jellemzően ezen intézményeknél (a férőhelyek hiánya miatt főleg a téli időszakban) várólistás rendszer működik, ezért a férőhelyek száma mellett a jelenleg várólistán lévők számának szerepeltetésével pontosabb képet kapunk a témában.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Hazánkban változatlanul alacsony – alig mozdul 10 % fölé - a nők aránya a parlamentben, miközben az Európai Parlamentben a magyar képviselő nők száma a többi tagország átlagánál magasabb. A szentkirályi képviselő testületben a 43 %-os részvételi arány rendkívül jónak mondható. Országos és helyi viszonylatban a közigazgatásban és a közalkalmazotti szférában jóval magasabb a nők aránya, és ezeken a területeken a nők vezetői szerephez is könnyebben jutnak.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Nagy hangsúlyt kell fektetni a terhes tanácsadásra, a kismamák fizikai és mentális állapotára, hiszen az nagyban befolyásolja születendő gyermekük egészségét.

Szentkirályon a védőnő és az önszerveződő csoportként működő Baba-Mama Kör segíti ezt a tevékenységet.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

³¹ 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról 64. § (1) bek.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A nőket egyoldalúan sújtó munkaerőpiaci, foglalkoztatásbeli hátrányok	A nők munkaerőpiaci integrációjának elősegítése, alternatív és atipikus foglalkoztatási formák támogatása.
A munkavállalás és a magánélet speciális konfliktusa a nők esetében	A gyermeknevelés és a háztartási munka megkönnyítését célzó támogatási rendszerek fejlesztése

Idős embereknél is az emberi méltóság, szociális biztonság érdekében hosszú távú, világos programokra van szükség.

A 65 év felettiek száma 1,66 milliőről 1,89 millióra, aránya 16,6%-ról 19,3%-ra nőtt 2010-ről 2019-re.³² A demográfiai helyzet változása „erőteljes hatással van a szociális védelmi rendszerekre, nyomás alá helyezi a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságát, és megnöveli az igényt a tartós időskori ápolás-gondozásra.”³³ Az idősödő társadalomban nő a jelentősége a kor alapú diszkriminációnak (ageizmusnak). „Az idősödés nemcsak a gazdaságilag fejlett és fejletlenebb társadalmakban okoz különböző gondokat, hanem különböző kezelést követel egyazon államon belül is konjunktúra és válság idején. A gazdasági krízisek befolyásolják a munkaerő piacot, ahol jelen vannak a munkaerőpiacra belépni kívánó fiatalok, és az azt elhagyni kívánó, és elhagyni nem kívánó idősebb munkavállalók.”

Az idősügynek választ kell adnia számos lényeges, és sürgető³⁴ kérdésre:

Különösen a feminizációra. A demográfiai trendek régóta a nők hosszabb életkilátásait mutatják, és a nők, akik jövedelme még mindig kisebb, mint a hasonló képzettségű és munkakörű férfiaké, idősen is kisebb nyugdíjra számíthatnak, előzvegyülten pedig – ha vannak – gyermekeik vagy a köz támogatására inkább rászorulnak, mint a családban élő idősök.

Választ kell adnia az izolációra, az elmagányosodásra. A gyermekek számának csökkenése és a nukleáris család terjedése miatt az idős emberek egy része elszigetelődik.

Választ kell adnia az ún. Handicap jelenségre. A fogyatékkal élők öregkora nehezebb, mint a társadalmi többségé, sőt a fogyatékoság sok esetben éppen időskorban bontakozik ki, a fehér és a más színű botok, a hallókészülékek, a szemüvegek, a „tolószékek” az idősebb generációk körében gyakoribbak.

Választ követel a gettósodás jelensége. Nem annyira regionális értelemben, mint inkább „leépülő településrész vagy épület” értelmében az idősök által lakott házak, területek a kevésbé trendi, kevésbé ellátott vidékekre helyeződnek, avagy az előregedő környéket az új típusú szolgáltatások – még akár az iskola is – elkerülik.

Gazdasági, társadalmi és kulturális tökeszegénység. A járadékok és juttatások értékének csökkenése jobban érinti az idősöket, és a szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket nehezíti, amely szolgáltatások a mozgásban akadályozottak esetében létfontosságúak lehetnek az önálló élet lehetőségét például az önálló ételkészítés-beszerzés, avagy a temető vagy az utolsó barátok, rokonok meglátogatását veszélyeztethetik. Amit nem használ, leépül. Ha nem beszélnek, nem vesznek részt közös cselekvésekben, nem kapnak és nem adhatnak szeretetet, akkor az emberek kulturálisan, mentálisan és fizikailag leépülnek. Generációk tapasztalatai, élményei és érzésvilága múlhat ki – reméljük, nem teljesen nyomtalanul. Ha nem segítik, segítjük, az idősöket például az infokommunikációs technológiák elsajátításában akkor ők elmagányosodhatnak.

Választ kell adnunk a legális migráció kérdésére is. A fiatal éveikben szívesen látott migráns munkaerő a társadalombiztosítás, és teljes kapcsolatrendszer révén a befogadó országban marad időskorában, ahol még sincsen úgy otthon, mint a kibocsátó országban.

Nagyon nagy feladat, hogy a negatív tendenciákat ellensúlyozzuk tudatos politikával, olyan fejlesztésekkel, amelyek képesek választ adni a demográfiai tendenciákra.³⁵

³² MNTFS 2030. p.70.

³³ MNTFS, 2030. p.19.

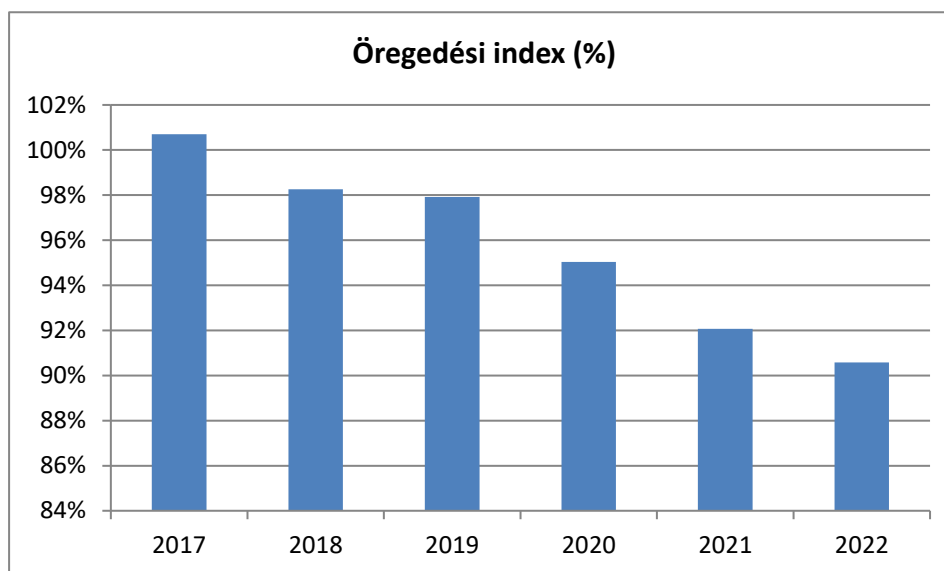
³⁴ Forrás: BORZA Beáta (szerk.): „Méltóképpen Időskorban” Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának idősügyi projektje, Budapest, 2011. p. 6-7.

³⁵ Bővebben lásd: MAKKOS Nándor: Egészségen alapuló diszkrimináció és ésszerű alkalmazkodás a közsférában JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXII. évfolyam 3. szám május-június pp 16.-20. (2020).

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Szentkirályon az időskorúak száma többé-kevésbé állandónak mondható az elmúlt öt évet nézve. A fiatalok számának növekedése miatt azonban az öregedési index csökken, ami egy ritka kivételes adat országos vonatkozásban.

21. számú diagram: Öregedési index

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2017	169	245	414
2018	164	235	399
2019	164	226	390
2020	161	216	377
2021	151	209	360
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2017	9	1	120	160	1	44	2
2018	9	1	124	158	0	38	1
2019	5	1	129	160	0	34	2
2020	5	1	127	158	2	29	2
2021	4	1	123	156	0	24	2
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	2

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az Flt. 24. §-a értelmében a nyugdíjazáshoz közel álló álláskereső részére nyugdíj előtti álláskeresői segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskeresői segély feltételeit a Flt. 30. §-a rögzíti.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	27	24	27	36	18	20
41-45 év (TS 042)	Fő	4	0	0	2	1	2
	%	14,81%	0,00%	0,00%	5,56%	5,56%	10,00%
46-50 év (TS 043)	Fő	5	4	5	1	0	2
	%	18,52%	16,67%	18,52%	2,78%	0,00%	10,00%
51-55 év (TS 044)	Fő	4	3	2	5	2	1
	%	14,81%	12,50%	7,41%	13,89%	11,11%	5,00%
56-60 év (TS 045)	Fő	2	1	4	2	5	3
	%	7,41%	4,17%	14,81%	5,56%	27,78%	15,00%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	3	7	7	10	8	8
	%	11,11%	29,17%	25,93%	27,78%	44,44%	40,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi

Magyarország foglalkoztatottsági mutatói közismerten gyengébbek ez Európai Unió átlagos eredményeinél, az idősek foglalkoztatottsága pedig különösen nagy lemaradást mutat. Az Eurostat 2010-es adatai szerint, amíg Izlandon az 55-64 éves korosztály 80 %-a foglalkoztatott volt,

Svédországban 70 %, addig nálunk ez az arány 33 % körül alakult, amivel csak Máltát és Lengyelországot sikerült megelőzni ebben a tekintetben.

Egyértelműen kijelenthető, hogy Magyarországon az 50 év felettiek rendkívül nehéz helyzetben vannak a munkaerő-piacon. Ugyanezt támasztják alá a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központjának Szentkirályra vonatkozó adatai is.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Jelenleg nincs a településen olyan program, mely az idősök foglalkoztatását segítené elő.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Éppen ezért csak következtethetünk annak létezésére. Azt tudjuk a szakirodalomból, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket.

Szentkirály viszonylatában az idősök foglalkoztatási adatai nem kiugróak a többi korcsoportéhoz képest. A kérdés súlyát mégis az adja, hogy ők sokkal nehezebben találnak újra munkát, mint a fiatal korosztály.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Szentkirályon nincs meg az infrastrukturális háttere az idősök nappali ellátásának. A lakosság ez irányú igényeit a környező településeken lehet kielégíteni. Az önkormányzat hosszú távú fejlesztési tervei között azonban szerepel ennek a feladatnak a helyben történő megoldása is.

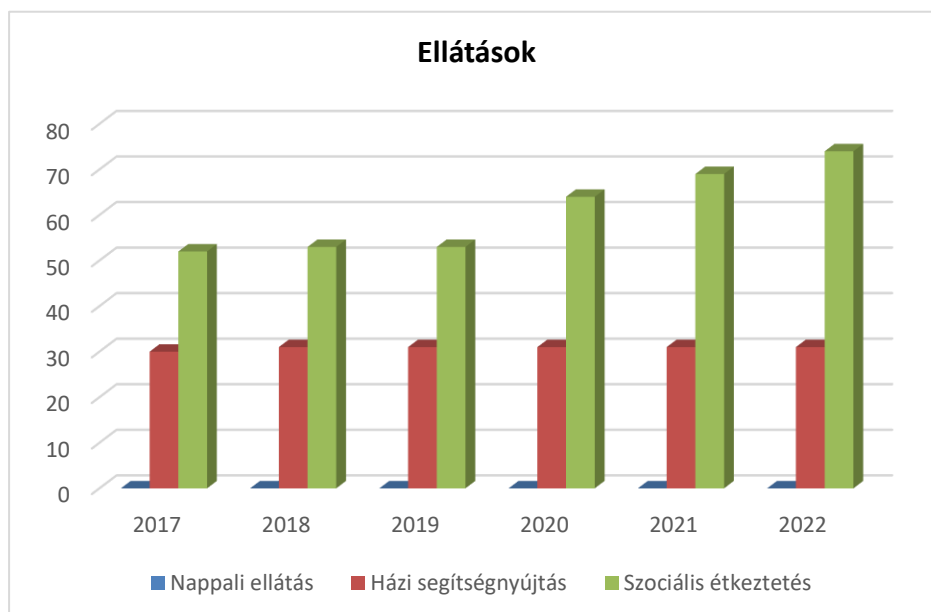
a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

A házi segítségnyújtás és a falu/tanyagondnoki szolgáltatás, olyan feladata a családsegítésnek, mely a nappali melegedőtől távolmaradó idősök esetében is biztosítja az idősök szociális ellátását, és közszolgáltatásokhoz való hozzáférését.

A házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy számára a saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. A szolgáltatás igénybevétele önkéntes. Az ellátás az igénylő, illetve annak törvényes képviselője kérelmére, indítványára történik. Ezt követően felméri az igénylő egészségi, szellemi és fizikai állapotát, megállapítják a gondozási szükséglet mértékét, és ennek megfelelően a szükségletekhez igazodóan állapítják meg a részére nyújtott szolgáltatásokat.

A falu/tanya-gondnoki szolgáltatás olyan szociális alapellátási forma, amelyet főállásban, teljes munkaidőben (heti 40 óra), közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott falu/tanya gondnok alkalmazásával és a szolgáltatás jellegéhez igazodó gépjármű üzemeltetésével biztosítanak, csökkentve ezzel az aprófalvak és a külterületi lakott helyek szolgáltatás- és intézményhiányból eredő hátrányait.

22. számú diagram: 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A feladat magában foglalja a közművelődési alapszolgáltatások megszervezését, meghatározott pénzügyi támogatás biztosítását, valamint a helyi lakosság képviseletének biztosítását a közművelődési feladatokkal kapcsolatos döntések előkészítésében. Magában foglalja továbbá a művelődő közösségek létrejöttének elősegítését, működésük támogatását, fejlődésük segítségét, a közművelődési tevékenységek és a művelődő közösségek számára helyszín biztosítását (a közösségi és társadalmi részvétel fejlesztését, az egész életre kiterjedő tanulás feltételeinek biztosítását. E feladat tartalmazza továbbá a hagyományos közösségi kulturális értékek átörökítése feltételeinek biztosítását, az amatőr alkotó- és előadó-művészeti tevékenység feltételeinek biztosítását, a tehetséggondozás és tehetségfejlesztés feltételeinek biztosítását, valamint a kulturális alapú gazdaságfejlesztést).

Szentkirályon talán ezt az egyetlen területet jelölhetjük meg, amely vonatkozásában az idősebb korosztály előnyt élvez, és számarányánál nagyobb súllyal képviselteti magát. Köszönhető ez a több szabadidőnek és a közösségi életre való nagyobb igénynek. Rendezvényeinken, programjainkon vagy akár a könyvtárban az idősök rendszeres jelen vannak.

c) idősök informatikai jártassága;

Napjaink mindennapi életének egyik alapkövetelménye az informatikában való jártasság megszerzése. Ez alól a követelmény alól az idősebb nemzedék tagjai sem jelentenek kivételt, hiszen az informatikai jártasság hozzájárulhat a korosztály társadalmi kirekesztettség-érzésének csökkenéséhez, az új emberi kapcsolatok létesítéséhez, valamint a meglévő kapcsolatok ápolásához. További előnye ezen ismeretek birtoklásának, hogy elősegítheti a munkaerő-piacon való megjelenés esélyét, támogathatja a társadalmi integrációt, valamint egyszerűsítheti a hétköznapi ügyintézés is.

Az elmúlt években Szentkirályon megszervezett két informatikai képzésen az 55 év feletti aránya elérte a 30 %-ot, mely biztató adatnak tekinthető.

d) a generációk közötti programok.

A településen még nem került sor célzottan ilyen programra.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Természetbeni juttatás: Szentkirályon már több éves hagyománya van, hogy Karácsony előtt minden 65. életévét betöltő szentkirályi lakos kb. 5000 Ft értékben élelmiszersomagot vagy élelmiszer utalványt kap.

Nyugdíjas bankett: Az idősek öntevékeny köre a Nyugdíjasklub évente több alkalommal zenés-vacsorás beszélgető estet szervez, melyre a szomszéd települések csoportjait is meghívják.

Tanyagondnoki szolgálat: Az önkormányzat két tanyagondnoki szolgálatot tart fenn. Az ő feladatuk többek között a külterületen, magányosan élő idősek mindennapjainak megkönnyítése.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nincs a településen idősek otthona.	Önkormányzati és alapítványi összefogással infrastrukturális és szervezeti fejlesztések megvalósítása.
A mindennapi életet megkönnyítő szolgáltatások, valamint a szociális és egészségügyi ellátás javítandók.	Önkormányzati szervezeti fejlesztések.

„Minden állam humanitárius érettségét jelzi az, ahogyan a fogyatékkal élő állampolgáraival szemben viselkedik.”³⁶ A fogyatékos emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal és lehetőségekkel, csak jelentős nehézségek árán vagy egyáltalán nem képesek élni. A fogyatékos emberek hátrányainak enyhítése, esélyegyenlőségük megalapozása, illetve a társadalom szemléletmódjának alakítása érdekében a jogalkotó törvényt alkotott. A Fot. 2. § (1)–(5) bekezdése alapján az állam köteles gondoskodni a fogyatékos személyeket megillető jogok érvényesítéséről, a fogyatékos személyek hátrányait kompenzáló intézményrendszer működtetéséről a nemzetgazdaság mindenkorai lehetőségeivel összhangban. „Az ésszerű alkalmazkodás a fogyatékkal élő személyek igényeihez történő alkalmazkodást jelenti. Magában foglalja különösen meglévő létesítmények átalakítását, és olyan új épületek létrehozását, melyeket fogyatékkal élők is használhatnak, valamint munkahelyi szerkezetátalakítás, részmunkaidős vagy módosított munkarendek bevezetését, áthelyezés egy üres állásba, berendezések vagy eszközök beszerzését és módosítását, valamint vizsgák, képzési anyagok vagy szakpolitikák megfelelő kiigazítását, módosítását, illetve minősített olvasók vagy tolmácsok biztosítását és egyéb hasonló alkalmazkodást a fogyatékkal élők igényeihez. Az AB szerint az „ésszerű alkalmazkodás” az elengedhetetlen és megfelelő módosításokat és változtatásokat jelenti, amelyek nem jelentenek aránytalan és indokolatlan terhet, és adott esetben szükségesek, hogy biztosítsák a fogyatékossgal élő személy alapvető emberi jogainak és szabadságainak a mindenkit megillető, egyenlő mértékű élvezetét és gyakorlását, pl. az egyetemes tervezés által. Az „egyetemes tervezésen” a termékek, a környezet, a programok és szolgáltatások oly módon történő tervezését értjük, hogy azok minden ember számára a lehető legnagyobb mértékben hozzáférhetőek legyenek: adaptálás vagy speciális tervezés szükségessége nélkül. Az egyetemes tervezés nem zárhatja ki a „fogyatékossgal élő személyek csoportjai számára szükséges támogató-segítő eszközök és technológiák indokolt esetben történő használatát.”

A „Semmit rólunk nélkülünk” James Charlton 1998-ban megjelent könyvének címe, melyet az MNTFS 2030 így fogalmaz meg: „a közösségi részvétel és támogatás elve az egyenlő jogok alapján: a bizalomra, aktív részvételre, partneri együttműködésre építve a programok tervezésébe, végrehajtásába és ellenőrzésébe be kell vonni a célcsoportok így a roma közösség, a helyi önszerveződések és a közigazgatás képviselőit.” Az alapelv így vonatkozik a fogyatékkal élő szervezetekre, személyekre is.³⁷

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Szentkirályon nem rendelkezünk pontos kimutatással a fogyatékos személyekről. Az alábbi adatok személyes információk és becslés alapján lettek megállapítva:

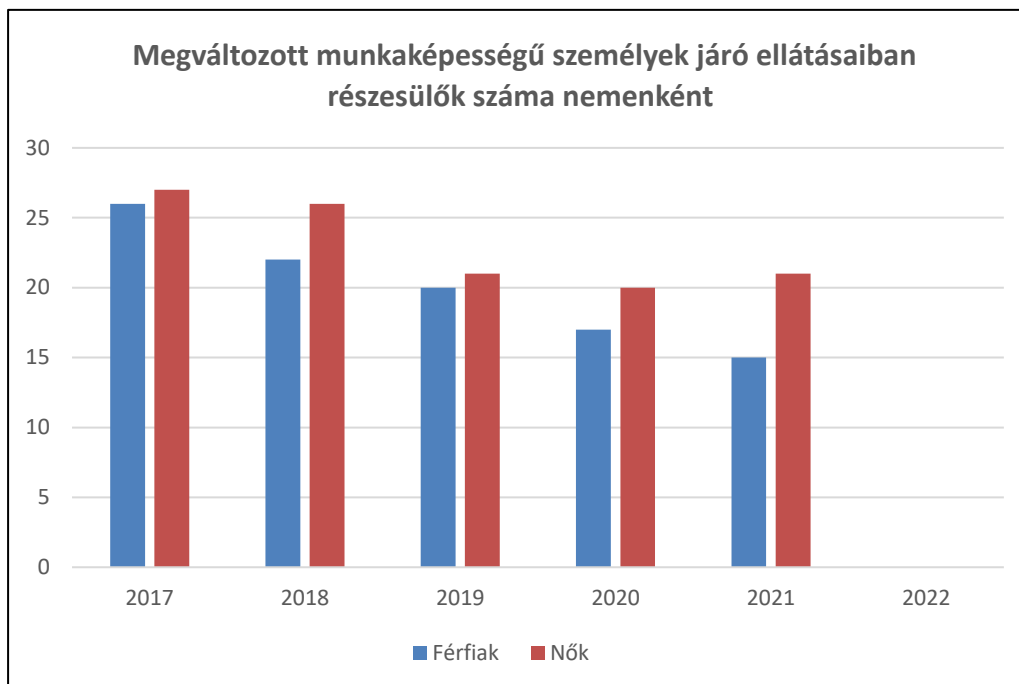
- mozgásszervi fogyatékos: 11 fő
- látási fogyatékos: 3 fő
- hallási fogyatékos: 4 fő
- értelmi fogyatékos: 2 fő

A településen nincs fogyatékos személyek nappali ellátására alkalmas intézmény, így ilyen ellátásban részesülő személy sem.

³⁶ Egészségen alapuló diszkrimináció és ésszerű alkalmazkodás a közszférában JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXII. évfolyam 3. szám május-június pp 16.-20. (2020).

³⁷ MNTFS 203. p. 23.

23. számú diagram: Megváltozott munkaképességű személyek ellátásban részesülők száma

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- b) elismerten fizikai, elmebeli vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- a) rehabilitációs ellátásban részesül,
- b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült.(Flt. 57/B §.)

A közfoglalkoztatás nem speciálisan a fogyatékos személyek részére biztosított foglalkoztatási forma, bár nem kizárt, hogy fogyatékos személy is foglalkoztatásra kerül a rendszerben. A foglalkoztatást szervező nem tartja nyilván a fogyatékos személyeket, ezért az adatszolgáltatás illetve a foglalkoztatásba bevont fogyatékosok száma nem vizsgálható. Ennek ellenére megkísérrelhető az adatgyűjtés a következők szerint

Aktuális jogszabály: - 2011. évi CXCI. törvény a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról.

- 1998. évi XXVI. törvény A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról,
- A megváltozott munkaképességű személyek ellátásaival kapcsolatos eljárási szabályokról szóló 327/2011. (XII.29.) Korm. rendelet,

- A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjának, továbbá az akkreditált munkáltatók ellenőrzésének szabályairól szóló 176/2005. (IX.2.) Korm. rendelet,
- A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény.

Információink szerint Szentkirályon senki nem foglalkoztat fogyatékos személyt. Megváltozott munkaképességgel két fő dolgozik az önkormányzatnál.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A településen még nem került sor célzottan ilyen programra.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A fogyatékkal élőkre általánosságban településünkön nem jellemző a foglalkoztatotti státusz. Ennek elsősorban nem a hátrányos megkülönböztetés az oka, hanem a kevés helyi munkalehetőség. Helyzetük ebből a szempontból igen nehéznek mondható, jószerivel csak szűk körű önfoglalkoztatás jöhet szóba.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A fogyatékkal élők életvitelének támogatására nincs a településen sem intézményi, sem szolgáltatási háttér.

A kecskeméti székhelyű Bács-Kiskun Megyei Mozgássérültek Egyesülete eseti jelleggel szervez helyi rendezvényeket, programokat.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A lehetséges kedvezmények igénylése és rendszeres használata nem feltétlenül az önkormányzat bevonásával történik. Így nincs rálátásunk arra mennyien élnek a kedvezményekkel. Alapvetően a helyi közösség útján terjed, vagy célzottan, megszólítással kerül be a fogyatékos személy a kedvezményezettek közé.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

A településen a középületek túlnyomó része részlegesen vagy teljesen akadálymentesített.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A településen még nem került sor célzottan ilyen programra.

7.5 A fogyatékkal élők helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A településen még nem került sor célzottan ilyen programra.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A középületek, közszolgáltatások, közterületek akadálymentesítettsége nem kielégítő.	Fejlesztési projektek indítása a hiányosságok pótlására.

<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
belterületi utcák burkolata javításra szorul, nincs kiépítve, járdák felújításra szorulnak, nincsenek kiépítve	belterületi utak, és járdák felújítása, létesítése

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása
--

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Szentkirályon nem sok aktív civil szervezet működik, tevékenységük még nem tekinthető meghatározónak a mindennapok szempontjából. Több hivatalos szervezeti forma nélkül működő csoport is van azonban, melyek időszakosan, vagy akár hosszabb múltra visszatekintve is igen aktívan működnek.

- „Szentkirályért” Közalapítvány: A Közalapítvány gyakorlatilag az önkormányzattal egyidős, 1990-óta gyűjt forrásokat az önkormányzati feladatellátás segítése érdekében. Minden évben a Közalapítvány rendezi meg a Falukarácsonyt.
- Szentkirályi „Vágó János” Gazdakör: A Gazdakör gyökerei az 1930-as évekre vezethetők vissza. 1992-ben lett újra alapítva a helyi mezőgazdasági termelők által. Szakmai érdekképviselői szerv ugyan, de tevékenysége elsősorban kulturális jellegű: március 15-i bankett, tanyatalálkozó, gazdabál szervezése.
- Szent Hubertus Vadásztársaság: A 23 főből álló, több mint 5000 ha-on gazdálkodó egyesület egy vadórt alkalmaz a vadgazdálkodás biztosítása érdekében. A területükön elsősorban apróvad - nyúl, fácán – található. Említésre méltó még az őzek, illetve ritkán vaddisznó vadászata.
- Jitakyoei SE. (Sankukai Karate-Do): A községben már több évtizedes múltra visszatekintő egyesület tagjai alkalmi bemutatók, illetve versenyek alkalmával mutatják be tudásukat.
- Szentkirályi Ifjúsági Táncsoport: Helyi szinten működő, hivatalos szervezeti kerettel nem rendelkező amatőr táncegyüttes. Jelenlegi taglétszáma 30 fő, akik a község 16 és 30 év közötti fiataljaiból kerülnek ki, de mivel a tánc- és mozgáskultúra oktatása már óvodás kortól kezdődően működik, ezért kb. 100 diák köthető a csoport tevékenységéhez.
- Szentkirályiak Egészségéért és Sportjáért Egyesület (SZESE): A sportolni vágyókat összefogó egyesület célja az egészséges életmód, sport - és szabadidős tevékenységek népszerűsítése, közösségfejlesztés, közösségszervezés. Tagjai és az érdeklődők részére rendszeresen szerveznek sport és egyéb kulturális rendezvényeket.
- Szentkirályi Polgárőr Szervezet: A település közbiztonságát segítő egyesület több mint 60 tagot számlál. Napi szinten (elsősorban éjszaka) teljesítenek járőrszolgálatot, jó kapcsolatot ápolnak a rendőri szervekkel.

A településen a római-katolikus és református egyháznak vannak hívei. Mindkét felekezet aktív közösségi szereplő a falu életében: istentiszteleti alkalmakon kívül fiataloknak, időseknek, nagycsaládosoknak szerveznek rendezvényeket, közösségi együttléteket.

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Közfeladatot a településen csak az önkormányzat lát el, de ezirányú tevékenységébe rendszeres vagy eseti jelleggel bevonja a fenti szervezeteket, csoportokat is:

„Szentkirályért” Közalapítvány: Szinte minden önkormányzati feladatban rész vesz, elsősorban a finanszírozási háttér támogatásával. Fő tevékenysége a helyi úthálózat karbantartása és fejlesztése. Szentkirályi „Vágó János” Gazdakör: tevékenysége elsősorban kulturális jellegű, de az elmúlt években pályázati projektek megvalósításával az önkormányzat partnereként aktív részese lett egyes közintézmények felújításának, fejlesztésének, illetve bekapcsolódott a földutak karbantartásába is. Szent Hubertus Vadásztársaság: A szakirányú tevékenységén túl kulturális rendezvények szervezésében is részt vesz (vadászbál).

Jitakyoei SE. (Sankukai Karate-Do): Aktív szereplője az ifjúság egészséges életre nevelésének és fontos szerepet vállal a szabadidős elfoglaltságok biztosítása terén is.

Szentkirályi Ifjúsági Táncsoport: Elsődleges kulturális tevékenységén túl, fő célja a fiatalság mozgáskultúrájának fejlesztése. A szentkirályi közösségi élet meghatározó szereplője.

Szentkirályi Polgárőr Szervezet: Közbiztonsági, közrendi feladatokat lát el települési rendezvények esetében.

A római-katolikus és a református egyházközség rendszeresen szokott szervezni adománygyűjtést a mélyszegénységben élők részére. Ez lehet pénzbeli támogatás vagy pl. ruha adomány is.

Nemzetiségi, kisebbségi önkormányzat nincs a településen.

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Szentkirály Község Önkormányzata közös önkormányzati hivatalt tart fenn Tiszaug Község Önkormányzatával. A két település lakossága a 2013-ban indult szervezeti átalakulásból eredően az eddigi tapasztalatok alapján hátrányt nem szenvedett. Az ügyintézés feltételei nem sokat változtak a korábban megszokott rendszerhez képest.

A település a Tiszakécskei Járásba tartozik. Heti egy alkalommal segíti a járási hatáskörbe került ügyek intézését egy a polgármesteri hivatalban elérhető járási ügysegéd.

Szentkirály Község Önkormányzata tagja az Aranyhomok Kistérségfejlesztési Egyesületnek és a LEADER HACS jogcímbirtokos Homokhátság Fejlődéséért Vidékfejlesztési Egyesületnek. Mindkét szervezet a terület és vidékfejlesztés tárgykörében tevékenykedve segíti a térség fejlesztési terveinek megvalósulását.

A Kecskemét és Térsége Többcélú Társulás 2012. decemberében szűnt meg. Sokrétű feladatellátása (pl. oktatás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, könyvtári szolgáltatás, családsegítés, stb.) megszűntével a feladatok jó része visszakerült önkormányzati kézbe. Hét éves működése alatti tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy egyes feladatokat továbbra is célszerű lenne társult formában ellátni.

- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Nemzetiségi, kisebbségi önkormányzat nincs a településen.

- e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A fent részletesen ismertetett civil szervezetek közül egyiknek sem fő profilja a célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenység. Eseti jelleggel, egy-egy pályázati projekt kapcsán kerül előtérbe olyan tevékenységelem, mely szolgálja a településen az esélyegyenlőség előmozdítását. Pl.: a Vágó János Gazdakör által felújított játszótér, Művelődési Ház, a Szentkirályért Közalapítvány által meghirdetett ösztöndíj pályázat.

- f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Szentkirály legtöbb cége rendszeres adományozója a Szentkirályért Közalapítványnak, mely anyagi támogatásával jelentős mértékben elősegíti az önkormányzati feladatellátást pl. az útfenntartás, nevelési-oktatási, kulturális, szociális és egészségügyi ellátás területén.

A település legnagyobb vállalkozása a Szentkirályi Magyarország Kft. A cég egyik kiemelendő tevékenysége a helyi iskola támogatása: tanulmányi ösztöndíj program tárgyi jutalommal.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A HEP elkészítése során az esélyegyenlőségi felelős koordinálásában Esélyegyenlőségi Fórum került összehívásra. Az esélyegyenlőségi fórum résztvevői voltak:

- jegyző, polgármester, esélyegyenlőségi felelős,
- intézményvezetők,
- háziorvos, védőnő, tanyagondnokok, családsegítő,
- Szentkirályi Vágó János Gazdakör képviselője,
- Szentkirályi Római-katolikus Egyházközség képviselője, Szentkirályi Református Egyházközség képviselője,
- lakossági érdeklődők.

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Az Esélyegyenlőségi Fórum két alkalommal ült össze: 2023. november 10-én és 2024. január 19-én. Ez alkalmakkor megvitatta a program egyes elemeit, illetve javaslatot tett az Intézkedési Terv fejlesztési irányaira. A fórumok nyilvánosak voltak, keretükben lehetőség nyílt a lakossági véleménynyilvánításra is.

A megszerkesztett Helyi Esélyegyenlőségi Programot Szentkirály Község Önkormányzatának Képviselő-testület 2024. január 29-én, nyilvános ülésen tárgyalta meg és fogadta el.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF a települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti.

10. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

10. 1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A célcsoportot fokozottan érintő munkanélküliség, állandó jövedelem hiánya.	Komplex és célzott képzési-foglalkoztatási programok kidolgozása és végrehajtása, melyben az oktatás és foglalkoztatás a mélyszegénységben élők speciális igényeinek megfelelően kerül kivitelezésre.
	Mentális, életvezetési és lelki problémák.	Mentorok által irányított közösségi nevelési programok
	Lakhatási nehézségek	önkormányzati szociális lakásállomány fejlesztése
Gyermekek	óvodai férőhely szűkös, a régi szabvány szerint (2 m2/fő) számított	Óvoda bővítése új csoportszobával, tornaszobával.
Idősek	Nincs a településen idősek otthona.	Önkormányzati és alapítványi összefogással infrastrukturális és szervezeti fejlesztések megvalósítása.
	A mindennapi életet megkönnyítő szolgáltatások, valamint a szociális és egészségügyi ellátás javítandók.	Önkormányzati szervezeti fejlesztések.
Nők	A nőket egyoldalúan sújtó munkaerőpiaci, foglalkoztatásbeli hátrányok	A nők munkaerőpiaci integrációjának elősegítése, alternatív és atipikus foglalkoztatási formák támogatása.
	A munkavállalás és a magánélet speciális konfliktusa a nők esetében	A gyermeknevelés és a háztartási munka megkönnyítését célzó támogatási rendszerek fejlesztése
Fogyatékkal élők	A középületek, közszolgáltatások, közterületek akadálymentesítettsége nem kielégítő.	Fejlesztési projektek indítása a hiányosságok pótlására.
<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás</i>	belterületi utcák burkolata javításra szorul, nincs kiépítve, járdák felújításra szorulnak, nincsenek kiépítve	belterületi utak, és járdák felújítása, létesítése

10.2. Jövőképünk

Szentkirályon:

- olyan településen kívánunk élni, ahol a romák/mélyszegénységben élők nincsenek hátrányosan megkülönböztetve,
- fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők támogatáshoz jussanak,
- kiemelt területnek tartjuk a gyerekek támogatását,
- folyamatosan odafigyelünk az idősek gondozására,
- elengedhetetlennek tartjuk a nők esetében, a nemen alapuló egyenlő esélyek előmozdítását,
- különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáféréseire.

Ennek érdekében Szentkirály olyan község kíván lenni, mely szolgáltatásaira, környezetére, térkapcsolataira és belső struktúrájára alapozva hosszú távon is vonzó a környékbeli emberek számára, egyben folyamatosan szinten tudja tartani a lakosságszámát a természetes szaporulat és a zömében magasan képzett beköltözők segítségével. Az épített, valamint a természetes környezeti adottságaival, épített örökségével fenntartható és tartalmas módon gazdálkodó falu képes legyen magas színvonalon kiszolgálni az itt élők igényeit.

Az átfogó célunk röviden:

**SZENTKIRÁLY AZ ÉLHETŐ TELEPÜLÉS,
AHOL BOLDOG LEHETSZ.**

10.3 Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitika i stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma												
1	Belterületi utak, járdák kiépítése, felújítása	Meglévő belterületi utcák (Sallai, Petőfi S. de L., Ady E. utca) felújítása, műszaki állapotának javítása, új utcák burkolatának kiépítése Templom u. II és III. ütem), járdák létesítése (Templom u.).	A teljes lakosság, de kiemelten az idősek, a fogyatékkal élők és a gyermekek (kismamák) közlekedési feltételeinek javítása, biztonságosabbá tétele.	Az intézkedés összhangban van a települési rendezési tervvel és a gazdasági programmal.		- belterületi utcák felújítása: Sallai utca - 560 fm, Petőfi S. utca - 580 fm - belterületi utcák burkolatának kiépítése: Templom utca - 470 fm - járdák felújítása: Kossuth L. utca - 660 fm, Ady E. utca - 350 fm - járdák létesítése: Templom utca csatlakozó utcái - 560 fm	polgármester	2026. 12. 01. (kedd) Elvégezve Építési engedély részben rendelkezésre áll.	felújított útburkolatok hossza (m), kiépített útburkolatok hossza (m), felújított és létesített járdák hossza (m)	Pályázati források: Magyar Falu Program, TOP Plusz, valamint önerő. Összesen kb. 200 millió Ft	Az önkormányzat mindenkori költségvetéséből biztosítható.	
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Hat lakásos ifjúsági otthonház létesítése	A szociálisan rászoruló fiatal családok legjelentősebb problémája a lakhatás biztosítása. Ennek orvoslására szeretnénk létrehozni egy tetőtér beépítéses, hat lakásos ifjúsági otthonházat: összes hasznos alapterület 387 m ² , átlagos lakásméret 58 m ² , földszinten 4 db két szobás, emeleten 2 db 3 szobás lakás. A lakások rászorultsági alapon, pályázattal	Rövid távú célok: infrastruktúra fejlesztés Középtávú célok: bérlelők pályázati rendszerének működtetése	Az intézkedési terv összhangban áll a: - Településfejlesztési Koncepció - Egészségterv - Gazdasági Program vonatkozó részeivel.	---	1. Megvalósíthatósági tanulmány, pályázati dokumentáció elkészítése 2. Infrastruktúra fejlesztés. 3. Lakások üzemeltetése.	polgármester	2027. 01. 01. (péntek) Építési engedély rendelkezésre áll.	- létesített bérlet alapterülete: m ² - szociális bérlet bérlet: fő	Pénzügyi forrás: 400 millió Ft	Saját (projekt) bevételek és önkormányzati önerő.	---

		kerülnének bérbeadásra.										
2	Közösségi nevelési program	A mélyszegénységben élők mentálisan és lelkileg sem alkalmasak közvetlenül foglalkoztatásra. Lelki állapotukat, életvezetési, önmenedzselési képeségeiket befogadó szintre kell felhozni.	Rövid távú cél: adott célcsoporthoz belül közösségi létrehozása Középtávú cél: kitörési pontok bemutatása, képeségfejleszté s Hosszú távú cél: piacképes munkavállalói attitűd elérése	Az intézkedési terv összhangban áll a: - Településfejlesztési Koncepció - Egészségterv - Gazdasági Program képzés, képeségfejlesztés Hosszú távú cél: foglalkoztatottság növelésére vonatkozó részeivel.	---	1.Célcsoport becsatornázása, elérési utak, módszerek meghatározása. 2.Közösségi képzési programok beindítása, gyakorlati mentorok bevonása	polgármeste r	2025. 12. 01. (hétfő)	-1-2-3 fejlesztőcsoport létrehozása képzési programokat sikeresen elvégzők száma – 20 fő piaci viszonyok között munkát találók száma – 10 fő	Humán erőforrás: -önkormányzati köztisztviselő + 1 fő féléllású koordinátor -Pénzügyi erőforrás: 3.000.000,- Ft/év	pályázati forrás: 1 (pl. TOP Plusz)	---

II. A gyermekek esélyegyenlősége

1	Óvodai kapacitás fejlesztése	A településen 1973-ban létesült óvoda. Az eredeti épület több ütemben bővítésre és felújításra került, de a három csoportszoba alapterülete (55 + 36 + 35 m2) nem változott. A még növekedett gyermeklétszám és a jelenlegi jogszabályi környezet már nagyobb alapterületű csoportszobákat követel meg. Szeretnénk - a jelenleg kihasználatlan egykori minibölcsi épületrész felhasználásával - férőhely bővítéssel is járó alapterület növelést végrehajtani: a meglévő foglalkoztatók átépítésével/bővítésév el 55 + 71 + 75 m2-es csoportszobákat kialakítani. A projekt részeként szeretnénk még létesíteni egy kb. 70 m2-es tornaszobát is.	Rövid távú cél: pályázat benyújtása Középtávú cél: infrastruktúra kialakítása Hosszú távú cél: szervezeti háttér működtetése	Az intézkedési terv összhangban áll a: - Településfejlesztési Koncepció - Egészségterv - Gazdasági Program vonatkozó részeivel.	---	1.Pályázati dokumentáció elkészítése 2.Infrastruktúra kialakítása	polgármeste r	2026. 09. 01. (kedd) Építész tervek készítése folyamatban.	-létrehozott új óvodai férőhelyek száma – 10 fő - működtetett óvodai ellátást biztosító intézmény – 1 db	Pénzügyi forrás: 180.000.000,- (TOP-Plusz)	Állami normatív támogatás és önkormányzati önerő	---
---	---------------------------------	--	--	--	-----	---	------------------	--	---	--	---	-----

III. A nők esélyegyenlősége

1	Dolgozó nők támogatási programja	A női életpályát nem tolerálja a mai munkaerőpiac: a szülés, gyermeknevelés, házimunka többlet terheket jelent, mely sok esetben bezárkózó, depresszív tüneteket eredményez, s így csökkenti az adott személy életminőségét, hatékonyságát.	Rövid távú célok: részleteinek beazonosítása Középtávú célok: megoldási javaslatok kidolgozása Hosszú távú célok: jó gyakorlatok átvétele, meghonosítása a nők és foglalkoztatók körében	Az intézkedési terv összhangban áll a: - Településfejlesztési koncepció - Egészségterv - Gazdasági Program versenyképességre vonatkozó részeivel.	---	1.Széles körű fórumok megszervezése a szakértő moderátorok bevonásával. 2.Jó gyakorlatok feltárása, megismertetése a célcsoport körében	polgármester	2025. 06. 01. (vasárnap) Járási foglalkoztatási paktum projekt folyamatban.	-megszervezett fórumok száma – 3 db -bemutatott jó gyakorlatok száma – 5 db -programba bevont nők száma – 100 fő	Pénzügyi forrás: 2.500.000,- Ft Humán forrás: 1 fő koordinátor	önkormányzati saját erő	---
---	----------------------------------	---	--	---	-----	---	--------------	--	--	---	-------------------------	-----

IV. Az idők esélyegyenlősége

1	Idősek otthona létesítése	A településen nincs az idősek nappali ellátását megoldó intézmény. Az elérhető otthonok a környező településeken telítettek, a helyi lakosság ezirányú igénye a jelenlegi viszonyok mellett nehezen kielégíthető.	Rövid távú célok: Előzetes igények megoldó intézményi formák, működési módok megvizsgálása. Középtávú célok: Infrastrukturális háttér kialakítása Hosszú távú célok: Működtetés szervezeti bázisának létrehozása.	Az intézkedési terv összhangban áll a: - Településfejlesztési koncepció - Egészségterv - Gazdasági Program szociális ellátás fejlesztésére vonatkozó részeivel.	---	1.Megvalósíthatóság tanulmány 2.Működtető alapítvány létrehozása 3.Az otthon létesítési, kialakítási munkáinak elvégzése. 4.Működtetés szervezeti rendszerének kialakítása.	polgármester	2025. 12. 31. (szerda)	- megvalósíthatósági tanulmány – 1 db, -létrehozott alapítvány - 1 db -létrehozott idők otthona – 1 db -fenntartott férőhelyek száma – 30 fő	Pénzügyi forrás: 250.000.000,- Humán forrás: 1 fő intézményvezető, 3 fő gondozó, 1 fő karbantartó-szofőr	Normatív támogatás és alapítványi, valamint önkormányzati önrő.	---
2	Idősek ellátásának szervezeti fejlesztése	A meglévő szervezeti keretek nem képesek ellátni a felmerült igényeket. Kapacitásbővítésük, új szolgáltatási formák bevezetése indokolt.	Rövid távú célok: ellátottak körének bővítése Középtávú célok: ellátási formák körének bővítése Hosszú távú célok: fenntartás	Az intézkedési terv összhangban áll a: - Településfejlesztési koncepció - Egészségterv - Gazdasági Program szociális ellátás fejlesztésére vonatkozó részeivel.	---	1.Jelenlegi ápolási lehetőségek és ar tányi, valamint humán infrastruktúra tükrében a szükségletek és igények felmérése. 2.Személyi állomány bővítése. 3.Új ellátási formák szervezeti háttérének felállítása, szakképesítések,	polgármester	2025. 01. 01. (szerda)	-új foglalkoztatottak száma – 2 fő -bevezetett új ellátási formák – 1 db -ellátottak körének bővítése – 40 fő	Pénzügyi forrás: 12.000.000,- Ft/év Humán forrás: 2 fő humán közszolgáltató	önkormányzati saját erő és állami normatíva	---

						engedélyek megszerzése.						
V. A fogytékkal élők esélyegyenlősége												
1	Középületek akadálymentesítés e	A középületek akadálymentesítése a településen csak részlegesen megoldott.	Rövid távú célok: Prioritási sor felállítása a- szükséges beruházások (intézmények, közterületek) tekintetében. Hosszú távú célok: pályázati források bevonásával a fejlesztések ütemezett megvalósítása.	Az intézkedési terv összhangban áll a: Településfejlesztés i Koncepció - Egészségterv - Gazdasági Program szociális ellátás fejlesztésére vonatkozó részzeivel.	---	1.Megvalósíthatóság i tanulmány: r felmérés a meglévő adottságokról hiányosságok kimutatása, prioritási sor felállítása. 2.Pályázati források igénybevételével a szükséges beruházási elemek megvalósítása	polgármeste	2026. 01. 01. (csütörtök) Az intézkedés részben megvalósult.	megvalósíthatóság i tanulmány – 1db - akadálymentesítet t épület – 3 db	Pénzügyi forrás: 5.000.000,- Ft/épület	mindenkori önkormányzati költségvetés terhére	---

3.1 A megvalósítás előkészítése

Az Önkormányzat az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot támogassák.

Az Önkormányzat azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Az Önkormányzat a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik. A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül. A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, szükség szerinti módosítására. A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,

- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja a Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnereket képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük

kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tenni a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, például évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP

Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

A HEP IT-t módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben a HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

10.4. Elfogadás módja és dátuma

I. Szentkirály község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Szentkirály község önkormányzatának képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot megvitatta és 8/2024. (I.29.) ökt. határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő-testület elfogadó határozatának kivonata

Dátum: Szentkirály, 2024. február 2.

.....

Aláírás